fossekallen
1/87

Et kraftsentrum i oppløsning?

Det har lenge vært trangt om plassen i kraftforsyningens høyborg. Etter omorganiseringen av NVE er det blitt for trangt — noen må flytte. Bånd skal rives, og også i Middelthuns gate 29 har det vist seg at er det noe vi nordmenn ikke tåler, så er det å bli fløtt på. Vissheten om de forestående flytteplaner har holdt sinnene i kok i et års tid nå, og det skal sant å si bli en lettelse å få en ende på urolighetene. Selv om man altså hører til dem som skal «forvises».

Utgangen på tumultene denne gang har vært å flytte Statkrafts konsernledelse til leide lokaler hos Hafslund. Tro om politikerne hadde en slik utvikling i tankene da de gikk inn for å opprettholde kontorfellesskapet for NVE og Statkraft? Av hensyn til det verdifulle fagmiljøet, som man den gang sa. Spørsmålet mange stiller seg i dag, er om det er forsvarlig å tviholde på et fagmiljø — uansett hvor verdifullt det måtte være, dersom dette fører til pulverisering av et bedriftsmiljø. Og det tillikemed et miljø i en statsbedrift som skal drives økonomisk og effektivt! I tider hvor pengene er dyre og livremmen må strammes inn for noen og enhver. Spesielt for Statkraft, skal vi tro de samme politikere.

Vel, nå er det blitt som det er blitt, og selv om en del problemer kanskje kunne vært unngått ved at vi hadde innskrenket oss (i rent konkret forstand), så ser det ut til at vi må innstille oss på nomadetilværelsen fremover. Hvilke belastninger det innebærer, kan driftsdivisjonen fremlegge klare synspunkter på, den har allerede i en årrekke levet «utestasjonens» liv på Husebybakken.

At produksjonssiden i en bedrift må lide under dårlig kontakt med resten av konsernet, er uheldig. Når nå konsernets ledelse risikerer den samme skjebne, kan det bli riktig ille. Statkraft går tøffe tider i møte.

Mette Kjeldsberg

Bladstyre

For Akademikernes Fellesorganisasjon:
Avdelingsdirektør Ragnar Hartmann
Avdelingsingeniør Knut Rønniksen

For Statstjenestemannskartellet:
Kontorleder Thor Johansen
Kokke Karin Jansson
Maskinmesterassistent Kjell Arne Bursvik

For Statstjenestemannsforbundet:
Førstesekretær Inger Lise Vermundsdammen

For NVE og Statskraft:
Kontorsjef Oddvar Andreassen
Avdelingsdirektør Hallvard Holen
Driftsbestyrer Thorleif Jenssen

Redaksjon

Redaktør: Cand.philol. Mette Kjeldsberg
Sekretær: Aud Berg

Postadresse: Fossekallen, Postboks 5091 Maj, 0301 Oslo 3
Gateadresse: Middelthuns gate 29
Telefon: (02) 46 98 00

33. årgang – opplag 8 000

Utforming og trykk
Centraltrykkeriet Østerås A.s

Redaksjonen avsluttet fredag 16. januar

Deler av fjellgrunnen under Austdalsbreen ligger lavere enn den høyeste regulerte vannstand i det fremtidige magasinet til Jostedal kraftverk. Hvordan vil denne vakre breen reagere på dette, har vi spurt forskerne. Foto: Per Joranger.

INNHOLD

fossekallen
1/87

Kina er fremtiden

Utsiktene for en utbyggingsavtale mellom det kinesiske energiselskapet Guangxi Electric Power Bureau og forenede norske interesser er gode. Det borger for en lys fremtid også for det planlagte aksjeselskapet Norpower, som skal drive konsulentvirksomhet utenfor Skandinavia.

SIDE 8

De ansatte er vår viktigste ressurs!

Dette sier Statskrafts personal- og administrasjonsdirektør, Reidar Karlsen. Nye personalpolitiske retningslinjer skal bidra til en profesjonell og effektiv utvikling av Statkraft i tiden fremover. Møt Reidar Karlsen på

SIDE 10

Kvinner skal lede

Det er altfor få kvinner i ledende stillinger i Staten. Dette er bakgrunnen for pilotprosjektet «Kvinner til ledelse» som Forbruker- og administrasjonsdepartementet har satt i gang. Seks statsetater deltar, og Statkraft er én av dem.

SIDE 14

Statkraft trenger goodwill

Trenger et statsmonopol reklame? Informasjonsjefen i Statkraft, Petter Skjelstad, mener ja. Derfor er det inngått en omfattende sponsoravtale mellom Statkraft og Norges Volleyballforbund.

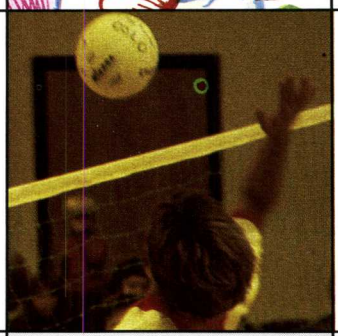

SIDE 26

Valfart til kjemperas

Det arbeid som utføres i NVE's forbygningsavdeling, foregår ofte i det stille — inntil noe skjer. Raset ved Fosshaug som fikk fete overskrifter i avisen Nordlys, er et eksempel på dette. Raset kom nemlig ikke overraskende på Forbygningsavdelingens Nord-Norgekontor.

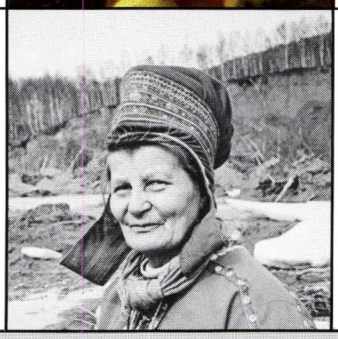

SIDE 34

Statkraft

Fossekallen eies og finansieres av Statskraftverkene. Tidsskriftet fungerer som fellesorgan for Statskraftverkene og Norges vassdrags- og energiverk. Utgivelsen forestås av et bladstyre.

Synspunkter i artikler og innlegg står for forfatterens regning, og representerer ikke nødvendigvis etatenes eller bladstyrets syn.

NVE

Åpent møte om gasskraft i Stavanger:

Gasskraft, ja takk!

Det var bare 30 personer til stede på møtet om gasskraft som Rogaland Naturvern holdt i Stavanger 25. november. Dette til tross for at de hadde fått statssekretær Astrid Marie Nistad fra Olje- og energidepartementet, Terje Larsen fra Norges Naturvernforbund og prosjektleder Thorstein Aswall fra Statkraft til å innlede på møtet.

Tekst og foto:
Aksel Nicolai Tonjer

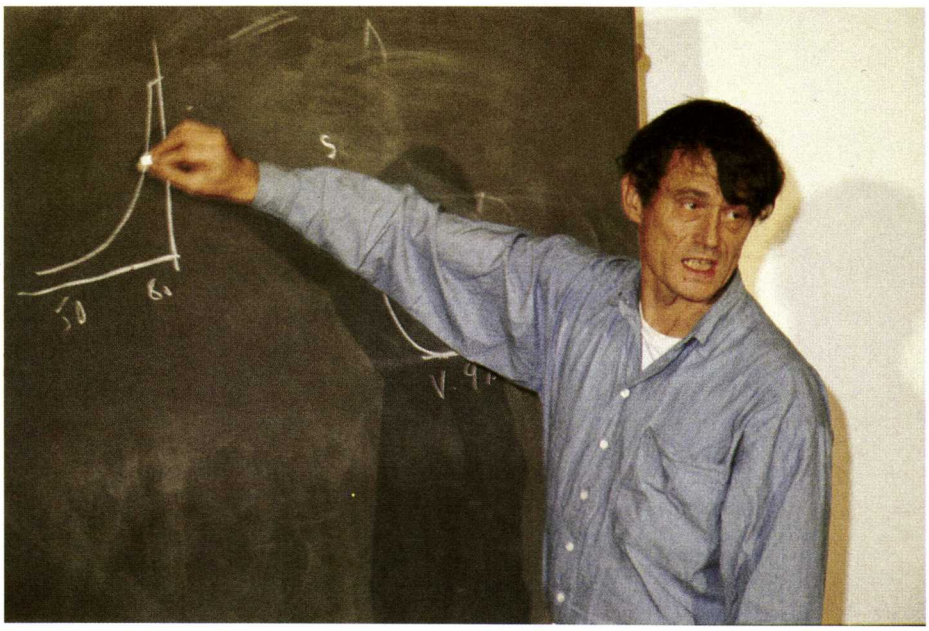

Terje Larsen fra Norges Naturvernforbund var glødende opptatt av energiforvaltning og innfasing av gasskraft i sin innledning.

Det hadde kanskje vært flere om møtet var lagt til Haugesund eller Karmøy. Det er i lokalmiljøet gasskraft kan skape diskusjon. Sammen med det vide utgangspunktet «Gasskraft, ja takk?» ble møtet hverken fugl eller fisk. Mens de fleste i salen, som hovedsakelig var fra Rogaland Naturvern, var opptatt av Statkrafts planlagte gasskraftverk på Kårstø, var Terje Larsen fra Norges Naturvernforbund mer opptatt av gasskraftens rolle i norsk energiforsyning.

Gasskraft interessant

Med Nistad og Aswall til stede, benyttet Terje Larsen innledningsvis anledningen til å peke på en rekke spørsmål angående energiforsyning og energiforvaltning, eller rettere sagt mangel på energiforvaltning. Han mente kostnadene ved vannkraftutbygging har vært langt høyere, reelt sett, enn hva man har gitt inntrykk av. Videre opplyste han at Norge ligger på bånn i OECD sammenheng når det gjelder ENØK. Med en skikkelig energiforvaltning burde vi ha nok kraft i Norge, mente Larsen. Med hensyn til gasskraft, som var temaet for møtet, var Terje Larsen mest opptatt av spørsmålet om innfasing av gasskraft i el-systemet. Gasskraft burde kunne brukes til å ta toppene i forbruket. Gasskraft generelt så han som interessant, blant annet av miljømessige hensyn, og de planlagte gasskraftverk på Kårstø og Karmøy betraktet han som så små, at de ikke ville være noe problem.

«Lapskaus»

Dermed hadde Terje Larsen fra Norges Naturvernforbund bragt på bane en rekke viktige spørsmål som ikke direkte hadde med gasskraft å gjøre. Samtidig som han tok noe av brodden fra de fremmøtte «åndsfrender» fra Rogaland Naturvern som først og fremst ønsket å rette søkelyset på forurensning fra det planlagte gasskraftverket på Kårstø. Dette kom også til å prege debatten etterpå som ble en sann «lapps kaus» bestående av spørsmål om klorutslipp fra Kårstø side om side med spørsmål om ENØK.

Rogaland begeistret

I panelet som ble satt sammen etter de tre innledningene, satt, i tillegg til de tre innlederne, representanter fra Statens Forurensningstilsyn, Statoil og Rogaland Fylkes Energiutvalg. Mens Merete Steen fra Statens Forurensningstilsyn prøvde å overbevise forsamlingen om at utslippene fra gasskraftverket

Panelet besto av (fra venstre) Merete Steen fra Statens Forurensningstilsyn, Chr. Aug. Thoring fra Rogaland Fylkes Energiutvalg, statssekretær Astrid Marie Nistad fra Olje- og energidepartementet, Terje Larsen fra Norges Naturvernforbund, Einar Risa fra Statoil og prosjektleder Thorstein Aswall fra Statkraft.

ville bli minimale, kunne Chr. Aug. Thoring fra fylket bare opplyse om at energiutvalget var begeistret for gasskraft:

—Vi har ikke noe å bygge ut nå, og lite å bygge ut siden, derfor gir gasskraft en helt ny dimensjon til el-produksjonen, sa Thoring. —Den eneste måten å unngå å bli et underskuddsfylke på når det gjelder kraft, er å få en andel i gasskraftverket. Energiutvalget har derfor foreslått for fylket at vi søker om å få 1 000 GWh. Vi sier gjerne ja takk til gasskraft.

Stort ansvar

Møtet ga klare indikasjoner på at det er få innsigelser mot gasskraftverk på Kårstø. Det viste det lave fremmøtet. Dernest var innsigelsene svake, og Steen fra Statens Forurensningstilsyn kunne berolige de fremmøtte med at Norge har et spesielt stort ansvar når det gjelder luftforurensinger. Så kravene til rensing av utslipp vil bli strenge.

Derimot ga Terje Larsen i Norges Naturvernforbund signaler om at større gasskraftverk på 10—15 TWh ikke vil møte samme forståelse. Et slikt kraftverk, som det er snakk om i forbindelse med utbygging av Haltenbanken, vil ha langt større miljømessige konsekvenser, mente han.

Tillit og troverdighet

Selv om møtet burde vært holdt nærmere de aktuelle steder for gasskraftverk, var møtet likevel viktig. Her kunne naturverninteressene møte representanter for Statkraft, Olje- og energidepartementet og for Statens Forurensningstilsyn, og få svar på sine spørsmål direkte. Det er med på å øke tilliten og troverdigheten, og det viser hvilken holdning man har til miljøvernorganisasjoner og hvilken betydning man tillegger dem. Slik sett burde også Rogaland Naturvern være fornøyd med møtet.

Merete Steen i Statens Forurensningstilsyn sa at Norge har et spesielt stort ansvar når det gjelder å forhindre forurensning fra egne anlegg, og at det derfor ville bli satt strenge krav til et gasskraftverk.

Vindkraft på Frøya

Ved Morten Golimo

Værgudene gjorde i alle fall hva *de* kunne for å overbevise oss om at det er lønnsomt med vindkraftverk her i landet. Alle de krefter de hadde til rådighet ble tilsynelatende satt inn med full tyngde under åpningen av Norges første vindkraftverk på Frøya i Sør-Trøndelag den 21. november i fjor.

Men mølla virket den, og har til og med fått et navn. Astrid, heter den og er oppkalt etter statssekretæren i Olje- og energidepartementet, Astrid Nistad. Onde tunger prøvde seg med ufinheter som; «det er sikkert fordi vindmøller er som politikere; de snur seg etter vinden». Men den slags hører ikke Fossekallen på.

Nistad hadde imidlertid æren av å foreta den formelle åpningen av vindkraftverket. Den begivenheten markerte det foreløpig siste leddet i det nasjonale vindenergiprosjektet som startet i 1979. Siden da har Olje- og energidepartementet bevilget over 18 millioner kroner til forskning på fornybare energikilder, noe som også inkluderer bølgeenergiforskning.

Det er Sør-Trøndelag Kraftlag som formelt eier vindkraftverket og som har stått som byggherre. Det er nedlagt ikke så rent lite arbeid i gjennomføringen av byggingen, og kraftlaget ser frem til å måle resultatet av sin innsats. NVE har ansvaret for selve pro-

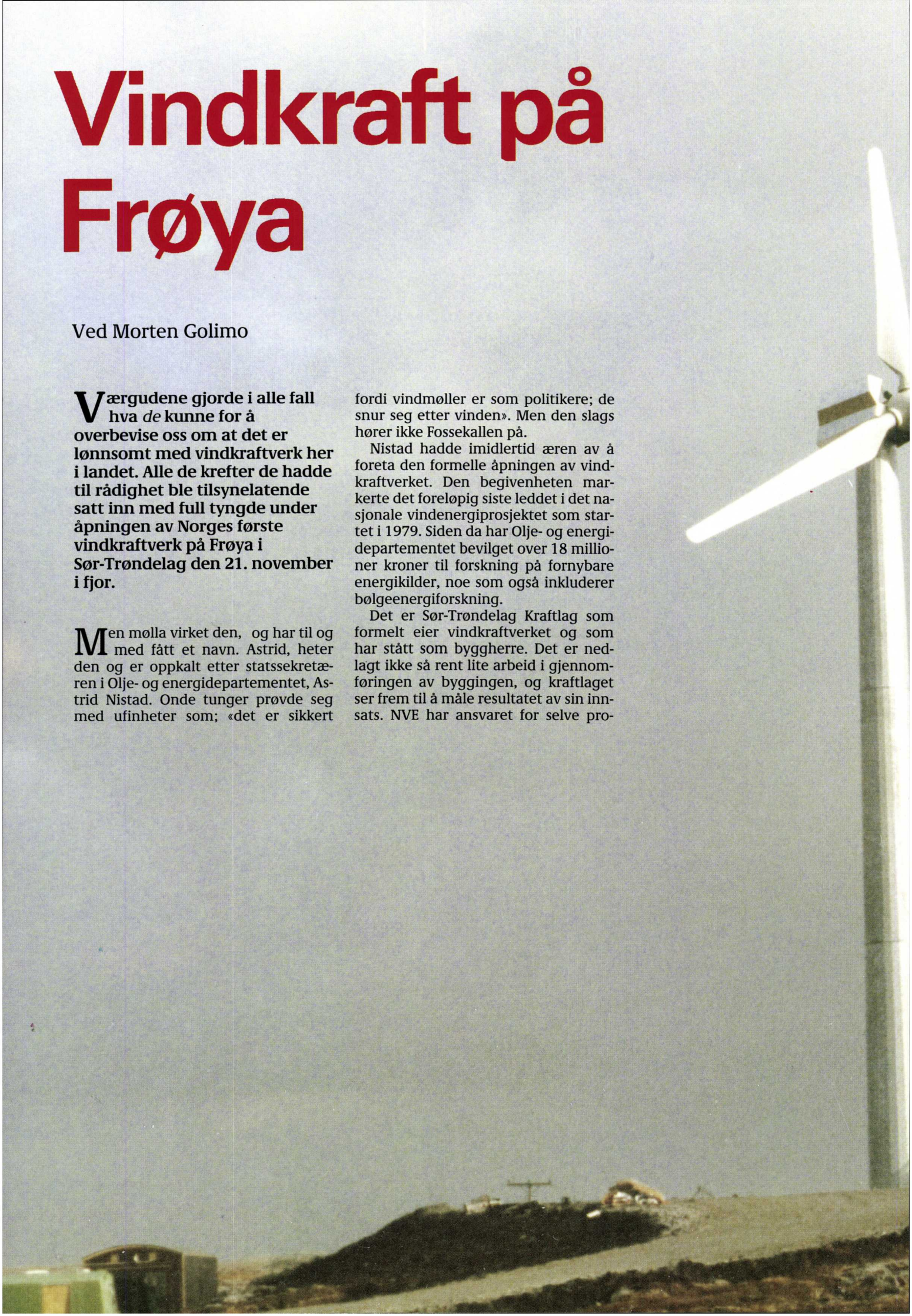

sjektet som finansieres av Olje- og energidepartementet gjennom Norges vassdrags- og energiverk.

Prøveprosjekt

Vindkraftverket på Frøya er et prøveprosjekt. Formålet med prosjektet er å teste velprøvd utenlandsk vindkraftteknologi under norske forhold og å finne ut hvorvidt det er lønnsomt med samkjøring mellom vindkraftverk og dieselaggregater. Blir prøveprosjektet vellykket, foreligger det planer om å flytte vindmølla på Frøya til Gjæsingen, hvor den sammen med et dieselaggregat skal bli en del av strømforsyningen på Froøyene.

Gjennom det nasjonale vindkraftprogrammet har man tidligere kartlagt vindforholdene langs norskekysten og foretatt en teknisk og økonomisk vurdering av eventuell vindkraftutbygging. Prosjektet har også kartlagt i hvilken grad vindkraftverk representerer miljøforurensning.

Er det lønnsomt å samkjøre vindkraftverk og dieselaggregater? Dette skal forskning ved vindkraftverket på Frøya gi svar på. Foto: Rune Malmo.

Et lite kraftverk

Men nå står altså dette 20 meter høye «monumentet» og venter på at naturkreftene skal gi det sjansen til å vise at det kan ha sin berettigelse. Anlegget er forholdsvis lite. Det utvikler 55 kilowatt, noe som tilsvarer effektuttaket i 5—6 eneboliger en kald vinterdag, og kan produsere drøye 170 000 kWh i året. Spørsmålet er om dette i det hele tatt monner i forhold til energibehovet. Vi stilte spørsmålet til sjefingeniør Erling Solberg i NVE.

– Det er viktig å presisere at dette er et prøveprosjekt. Siktemålet er å få frem et grunnlag for å kunne se *hvor* vindkraft kan være lønnsomt. Det vi er temmelig sikre på, er at denne typen kraftverk kan gi verdifulle tilskudd til energiforsyningen i visse isolerte strøk hvor strømleveringen er svært kostbar. Flere steder står vi foran mulige utskiftninger av kabelanlegg. Det er en meget kostbar affære, og vi håper med dette prosjektet å kommme frem til resultater som viser at det istedet for kabelutskiftninger kan være mer lønnsomt å bruke vindenergi kombinert med dieselaggregater eller annen tilskuddsenergi. Vi regner med at rundt én prosent av det totale energibehovet her i landet gjelder områder med kostbar el-forsyning, og at noe av dette kan dekkes med denne type strømproduksjon, sier Solberg.

Dansk teknologi

Selv om vinden inneholder store potensielle energimengder, er det ikke dermed sagt at den er så lett å utvinne — iallfall ikke i større målestokk. I Danmark er man kommet ganske langt i utforskningen av vindkraftverk, og danskene er blant de ledende i verden når det gjelder leveranser av slike kraftverk. Teknologien er ikke fullkommen ennå, og Finn Andersen, representant for det danske firmaet Wincon som har levert «Astrid», forteller mer om hvilke problemer som må løses for å bedre vindkraftteknologien.

– Det største problemet – eller skal vi si utfordringen, korrigerer han seg selv på sitt smukke dansk, — ligger i kombinasjonen vind/diesel. Det gjelder å finne det ideelle forholdet for når det er lønnsomt å la dieseldrift overta for vinden. Det viser seg at et dieselaggregat ikke bruker vesentlig mindre drifstoff når det går på «tomgang» i forhold til når det kjører for fullt. Dermed må vi finne frem til en løsning hvor dieselaggregatet enten er i drift eller ikke, slik at man i størst mulig grad kan nyttiggjøre seg den billige vinden. Dette problemet jobber vi for fullt med, og vi regner med å komme frem til akseptable løsninger om ikke så lenge.

Miljøforurensning

Det er skrevet og snakket en del om støyproblemer i forbindelse med vindkraftverk. Hva er din kommentar til det?

—Det var til en viss grad et problem når det gjalt de såkalte le-møllene. De var konstruert slik at vinden først passerte tårnet for så å aktivere rotorbladene. Det, i tillegg til at rotorbladene på disse konstruksjonene var perforerte, medførte en viss lavfrekvent støy som nok kunne være sjenerende om det var plassert mange slike vindkraftverk på ett sted. Det vindkraftverket som er plassert på Frøya, er imidlertid av en helt annen konstruksjon. Her er dette problemet minimert ved at rotorbladene, som ikke er perforerte, befinner seg på forsiden av tårnet i forhold til vinden.

Vakker tale fra en produsent av vindkraftverk?

Vel, jeg kan vise til høringsrunder i Danmark hvor alle berørte parter var implisert. Konklusjonene fra disse var at man ønsket vindkraftverkene velkommen, og vi dansker har jo ører vi også. Men jeg ser jo klart at vindkraftverk kan representere en type miljøforurensning, nemlig det visuelle. Det er klart at setter man opp titalls møller et sted, vil de stadig roterende bladene kunne medføre visse synsforstyrrelser. Men det er jo også noe man kan ta hensyn til når man planlegger slike kraftverk.

Lutter glede

På Frøya er det imidlertid bare fryd og lutter glede over det nye kraftverket. Sør-Trøndelag Kraftlag har nedlagt et stort arbeid i gjennomføringen av prosjektet, og det er ikke så rent lite stolthet å registrere der i gården. Vi får håpe de fortsatt får vind i seilene på sin videre ferd.

Statkraft-engasjement i kinesisk vannkraftutbygging:

Kina er fremtiden

— uttaler assisterende direktør i staben, Roald Haugen

Vår mann i Kina – dette blir virkelighet dersom avtalen mellom det kinesiske energiselskapet Guangxi Electric Power Bureau og AGN (Advisory Group of Norway) undertegnes i aller nærmeste fremtid. Og utsiktene til det er gode, forteller assisterende direktør i staben, Roald Haugen.

Advisory Group of Norway er en arbeidsgruppe bestående av Astrup Høyer, Norconsult og Selmer Furuholmen — og altså Statkraft som assosiert medlem.

—Gjør vi en god jobb i Kina, kan vi kanskje få engasjementer i egen regi i fremtiden, mener Haugen; som også ser lyst på planene om et nytt aksjeselskap, Norpower, som skal drive konsulentvirksomhet utenfor Skandinavia. —Vi skal ikke utkonkurrere andre på dette markedet, men sørge for økt norsk utenlandsaktivitet, slår han fast.

—Kineserne står overfor en sterkt økende utbygging av sine enorme vannkraftressurser, og dersom vi kan komme inn på et tidlig tidspunkt med rådgivning og konsulenttjenester, er det klart at det kan bety mye i fremtiden, slår Roald Haugen fast. Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto.

Ved Morten Golimo

—Jeg er svært imponert, sa Feng Dabin, direktøren for det kinesiske energiselskap Guangxi Electric Power Bureau, da han var på befaring i Norge før jul. —Jeg er svært imponert over det jeg ser her i Norge. De erfaringer dere har med vannkraftutbygging, skulle vi gjerne hatt selv.

Dette er en meget smigrende innrømmelse, spesielt når den kommer fra en representant for et energiselskap i et land som har 15 ganger større vannkraftpotensiale enn lille Norge. Vi har praktisk talt bygget ut det som kan bygges ut, mens kineserne knapt er kommet skikkelig i gang. Det lukter fremtid av dette, assisterende direktør Roald Haugen?

—Det er klart hvor markedet ligger i fremtiden. Kineserne har en sterkt økende utbygging av sine enorme vannkraftressurser, og dersom vi kan komme inn på et tidlig tidspunkt når det gjelder rådgivning og konsulenttjenester, er det klart at det kan bety mye i fremtiden.

Yantan-prosjektet

I skrivende stund er ennå ikke «Kina-avtalen» underskrevet, men Fossekal-

Direktøren for det kinesiske energiselskap Guangxi Electric Power Bureau, Feng Dabin, ble imponert over norsk vannkraftutbygging da han besøkte Norge like før jul i fjor. Her er han fotografert sammen med (fra v. nede) Jiang Xiaoxia, Asla Ravlo (Furuholmen), (fra v. oppe) Sven Ammerud og Roald Haugen, begge fra Statkraft. Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto.

len tillater seg å regne med at så er skjedd når dette leses. I så fall er det ikke Statkraft alene som skal samarbeide med kineserne. Haugen forklarer nærmere om prosjektet:

—En samarbeidsgruppe som kaller seg Advisory Group of Norway (AGN), bestående av Astrup Høyer, Norconsult og Selmer Furuholmen, har i noen år vært engasjert i et prosjekt, Lubugeprosjektet, i Kina. Nå skal kineserne satse på et nytt prosjekt. De skal bygge en 110 meter høy betongdam i elven Hongshui i Sør-Kina. I den forbindelse har Advisory Group of Norway anmodet Statkraft om å være med i et samarbeid, men bare som et assosiert medlem for dette ene prosjektet.

—Det vi skal gjøre, er å være med som rådgivere og konsulenter i Yantan-prosjektet, som det heter. I utgangspunktet er det Verdensbanken som står ansvarlig for prosjektet, men vårt eget bistandsdepartement er med på en delfinansiering på tilsammen 15 millioner kroner over fire år. Det vil i praksis si at to mann skal være tilnærmet fast stasjonert i Kina i hele denne perioden. Dersom vi bare er assosiert medlem av AGN vil bare én av disse komme fra Statkraft, uttaler Haugen.

—Dette dreier seg altså om ren u-hjelp?

—Kall det hva du vil. Men det er på det rene at Norge vil ha utbytte av et slikt engasjement på sikt. Har vi først etablert oss i Kina, og gjør en god jobb, er det jo på ingen måte utenkelig at vi kan få flere engasjementer i egen regi i fremtiden. Jeg må medgi at en slik tankegang kunne virke noe frynsete dersom det dreide seg om et prosjekt for eksempel i et afrikansk land. Men slik som utviklingen er i Kina, føler jeg ikke at det er noe tvilsomt i det. Dessuten er kineserne veldig interessert i teknologioverføring, og skal vi engasjere oss i dette landet, må vi ikke være redde for å lære bort noe av det vi kan. Så du kan si dette er en kombinasjon av hjelp og av markedsføring av norsk ekspertise.

Formidable overløp og båtheis

—Kan du si litt mer om hva selve prosjektet går ut på?

—Som sagt skal det bygges en 110 meter høy betongdam i Hongshuielven. Denne skal være ferdig i 1991. I Hongshui-vassdraget er det planlagt 10 kraftverk med en samlet ytelse på 11 000 MW. Fire prosjekter er allerde realisert, Yantan-prosjektet er det femte. Kraftverket som nå skal bygges, vil få en yteevne på 1 100 MW. Dammen vil få et overløp på 7 – 15 × 21 meter. Det skal til og med bygges en båtheis som skal kunne løfte båter på opptil 250 tonn. I det hele tatt dreier dette seg om dimensjoner som vi ikke er i nærheten av her hjemmme på bjerget.

—Hvordan kan dere da, om jeg tør spørre, være noe særlig til hjelp?

—Denne konstruksjonen er så stor at det knapt finnes noen i hele verden som har erfaring fra noe lignende. Det har vi gitt uttrykk for, men det er også klart at vi ikke ligger tilbake for noen når det gjelder solid erfaring med store betongkonstruksjoner og damanlegg. Derfor går vi løs på oppgaven med stor frimodighet.

Norpower — ut i verden?

—Er Statkraft i ferd med å øke sitt engasjement i utlandet generelt?

—Ja, og nettopp derfor planlegger vi i nær fremtid å etablere et nytt aksjeselskap som skal ta seg av all konsulentvirksomhet utenfor Skandinavia. Selskapet skal hete Norpower, og vi skal drive det sammen med to andre firmaer innen norsk el-forsyning: Hafslund A/S og Oslo Lysverker. Statkraft skal imidlertid ha aksjemajoriteten. Det primære med dette selskapet er ikke å utkonkurrere andre på markedet, men å sørge for økt norsk utenlandsaktivitet. Vi er så små i internasjonal målestokk at vi må samarbeide nasjonalt for å kunne nå ut i verden, uttaler Haugen.

Nye personalpolitiske retningslinjer i Statkraft:

De ansatte er vår viktigste ressurs!

— uttaler personal- og administrasjonsdirektør Reidar Karlsen

Intervjuer: Mette Kjeldsberg

Gjennom dyktige ledere skal de ansatte få muligheten til å arbeide selvstendig. Dette er en forutsetning for en profesjonell og effektiv utvikling av Statkraft i tiden fremover, og derfor har vi valgt å markere at ledelse er en egen profesjon i vår bedrift, uttaler Reidar Karlsen, direktør for personal- og administrasjonsstaben i Statkraft.

Bortsett fra et stivbent lønnssystem mener Karlsen at Staten har gode vilkår å tilby sine ansatte. Gjennom bedre markedsføring og videre utvikling av personalpolitikken, mener han rekrutteringen, både av kvinner og menn, vil være sikret i fremtiden.

Karlsen savner imidlertid en viss lojalitet innen Statkraft – og dette mener han må bli et nøkkelbegrep i det nye Statkraft. – Her må det holdningsendringer til, slår han fast.

Statkrafts svar på Janne Carlzon, tenkte mange da Reidar Karlsen (39) tiltrådte stillingen som direktør for Statkrafts nyopprettede personal- og administrasjonsstab 1. mars i fjor. Assosiasjonen var ikke tatt ut av luften, den gang kom Karlsen nemlig fra Fornebu, hvor han hadde vært lufthavnsjef i tre år. Og mange så for seg en stivbent pyramide lagt i grus.

Etter et år under det nye regimet kan vi slår fast at pyramiden fremdeles står. Ja, et blikk på det nye organisasjonskartet gir inntrykk av at pyramiden tvert imot er blitt forsterket. Er det nødvendig med så mange sjefer, Reidar Karlsen? Og hva med dem som skal gjøre jobben?

—Gjennom dyktige ledere skal de ansatte få muligheten til å arbeide selvstendig, lover Reidar Karlsen, direktør for personal- og administrasjonsstaben i Statkraft. Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto.

Ledelse som profesjon i Statkraft

—Å rasere organisasjoner løser i seg selv ingen problemer. Man må ha noe nytt å sette i stedet, og jeg må si jeg føler meg fremmed for de problemstillinger du her stiller meg overfor. Vår oppgave i tiden fremover er å modernisere og effektivisere bedriften Statkraft, og etter mitt syn gjør vi dette best ved å sikre oss dyktige ledere. Delvis gjennom å utvikle de lederemner vi allerede har i bedriften, delvis ved rekruttering utenfra. For å vise hvor alvorlig vi tar denne oppgaven, har vi lansert ledelse som en egen profesjon, eller et eget fag om du vil, i Statkraft.

På spørsmål om hva «ledelse som profesjon» egentlig betyr, svarer Karlsen: —Ledelse er først og fremst å utvikle mennesker. I praksis innebærer det at våre lederstillinger i fremtiden skal besettes ut fra lederkompetanse mer enn ut fra faglige kriterier. Det viktigste heretter blir med andre ord om man har kvalifikasjoner og emner til å bli en god leder, ikke om man har de beste karakterer fra høgskolen.

—Men vil ikke dette føre til en svekkelse av det faglige miljø som Statskraftverkene tidligere har vært kjent for, Karlsen?

—På ingen måte. Statkrafts oppgave er å nå visse mål innenfor rammen av de ressurser vi har, og vår viktigste ressurs er de ansatte. Dem må vi ta vare på, og dette er først og fremst ledernes oppgave. Lederne skal styre virksomheten og sørge for at hver enkelt medarbeider får anledning til å arbeide selvstendig med meningsfylte oppgaver. Bare på den måten kan vi få full utnyttelse av personalet og dermed sikre oss et høyt faglig nivå, mener Karlsen.

Rent konkret, Karlsen — hvordan har du tenkt å skaffe Statkraft de nødvendige ledere?

—I første rekke skal vi satse på våre egne. Statkraft har et stort lederpotensiale, og gjennom en kartlegging av opplæringsbehovet og utviklingsprogram for den enkelte, vil vi kunne dekke mye av vårt behov. Men vi må selvsagt også satse på rekruttering utenfra.

Statkraft har ikke noe generelt rekrutteringsproblem

Rekrutteringen til relativt godt betalte lederstillinger i Staten hører nok ikke til de største problemene. Men Statkraft lever vel ikke av ledelse alene, Karlsen? Noen må gjøre jobben også, som det heter.

—Statkrafts svar på Janne Carlzon, tenkte mange da Reidar Karlsen (39) tiltrådte sin stilling som personal- og administrasjonsdirektør i Statkraft 1. mars i fjor. Den gang kom han fra Fornebu, hvor han hadde vært lufthavnsjef i tre år. Foto: Svein Erik Dahl/-Samfoto.

—Det du sikter til nå, er vel rekrutteringsproblematikken i sin helhet. La meg da først få slå fast at Statkraft ikke har noe *generelt* rekrutteringsproblem, selv om jeg må innrømme at situasjonen på enkelte spesialfelt er svært alvorlige. Det dreier seg da særlig om fagområder som for eksempel data, telematikk og til dels økonomi, og det er derfor driften som er mest utsatt — både sentralt og ved uteadministrasjonene.

I den grad rekrutteringen er et problem mener Karlsen vi deler skjebne med markedet. —For min egen del mener jeg problemet ser større ut enn det er i Statkraft. Det er absolutt mitt inntrykk at vi innenfor bedriften har de kunnskaper som er nødvendige, og at vi ved en tidsmessig fordeling av ressursene vil kunne vinne mye. Gjennom en aktiv personalpolitikk på alle plan, vil vi kunne trekke inn ressurser som i dag er uutnyttet.

—Men vi må også ha fremtiden for øye, mener Karlsen, og den ser han forholdsvis lyst i møte. —Vår styrke ligger i at vi på alle nivå i organisasjonen er faglige solide — vår kompetanse innen kraftutbygging og drift ligger på et meget høyt internasjonalt nivå, og vi kan derfor tilby interessante arbeidsoppgaver innenfor et samfunnsmessig meget viktig felt.

—Vårt gunstige utgangspunkt må imidlertid ikke bli en sovepute, tilføyer Karlsen. —Det er klart at vi må gjøre store anstrengelser for å sikre oss vår del av markedet på personalsiden. Og her må Statkraft satse på to fronter, dels ved en aktiv og pågående markedsføring av bedriften — særlig gjennom skoleverket, dels ved en målrettet rekrutteringspolitikk.

Når det gjelder sponsorvirksomhet og annet generelt PR-arbeid både overfor skoleverket og samfunnet for øvrig, er dette en oppgave som hører til Statkrafts informasjonsstab, mener Karlsen. —Fra personalsiden må vi ta oss av de mer direkte rekrutteringstiltakene. Her viser han blant annet til den undervisningsavtale som er inngått mellom Norges Tekniske Høgskole (NTH) og Statkraft. —Foreløpig dreier avtalen seg mest om økonomisk støtte, og det er elektrosiden som er prioritert, men det skal utvikles tilbud også innen andre fagområder. Stipendordninger til høyere utdanning er også aktuelt.

Men dette dreier seg først og fremst ingeniørsjiktet, Karlsen. Hva med «fotfolket», for eksempel elektriker- og kraftstasjonspersonalet?

—Nå er det jo først og fremst innen ingeniørgruppene at rekrutteringsproblemet har meldt seg, og for øyeblikket er det naturlig at vi setter inn våre tiltak her. Men det er selvsagt behov også for innsats overfor andre grupper, og her må vi se det som en hovedoppgave å aktivisere våre fagmiljøer i arbeidet med å bygge opp skikkelige opplæringstilbud. Vi har for øvrig gått inn i et samarbeid med det svenske Vattenfall, som er kommet lenger enn oss på dette felt, et samarbeid som jeg håper skal bli fruktbart for alle parter.

Ellers har Karlsen planer om egne «rekrutteringsteam». —Jeg ser for meg spesielle team som på kort varsel kan rykke ut med utstillinger og foredrag om Statkraft hvor som helst og når som helst det måtte være behov for slikt. Slike team vil sikre oss nye medarbeidere og gi bedriften god PR utad, tror Karlsen.

Kvinner får ny status i Statkraft

Statistisk er halvparten av den norske befolkning kvinner. Denne ressursen er hittil dårlig utnyttet i Statkraft, Karlsen. Spesielt i overordnede stillinger.

—Ja, og dette er noe vi virkelig må gjøre noe med. I våre nye personalpolitiske retningslinjer har vi satt oss høye mål for hvor mange kvinner vi skal ha i Statkraft innen 1995 — både innen ledelsen og innen de tekniske yrker generelt. Det er nedsatt en egen arbeidsgruppe som skal ta seg spesielt av dette problemet.

I strategien for å rekruttere kvinner til Statkraft inngår ikke kjønnskvotering. Er det virkelig noen som tror at den skjeve kjønnsbalansen i Statkraft kan rettes opp ved «fredlige» midler, Karlsen?

—Kjønnskvotering praktiseres, og

har allerede en tid vært praktisert i Statkraft. Det vil du for eksempel se av våre stillingsannonser, hvor vi spesielt oppfordrer kvinner til å søke. Det du tenker på er såkalt radikal kjønnskvotering, og der må jeg si nei — en slik linje kommer vi ikke til å følge. Delvis fordi en slik praksis hverken hører til tankegangen i vår arbeidsgruppe eller i Forbruker- og administrasjonsdepartementet (FAD), hvor det jo også arbeides seriøst med likestillingsspørsmålet. Delvis fordi jeg ikke tror radikal kjønnskvotering vil fremme de mål vi har satt oss, idet kvinnene selv vil være lite tjent med en slik ordning. Er kvinnene kvotert inn, vil de senere bli utsatt for sterkt press og store problemer i sin arbeidssituasjon. Så det må vi forsøke å unngå, mener Karlsen.

—Til ditt spørsmål om vi virkelig tror vi kan nå våre mål — selvsagt tror vi det. Og vår strategi for realisering av disse mål er tredelt. For det første satser vi på å trekke til oss flere kvinner gjennom den generelle markedsføringen av bedriften. Her har vi utviklingen med oss, idet det i dag utdannes flere kvinner for eksempel ved høgskolene enn tidligere. For det annet vil vi gjennom holdningsskapende arbeid gå aktivt inn for å komme kjønnsdiskriminering innen bedriften til livs. Dette er kanskje den viktigste oppgaven vi står overfor, og den vanskeligste. Men etter min mening ikke umulig! Sist, men ikke minst tror jeg en omprioritering av ledelseskravene vil sikre oss en større kvinneandel. Når de tekniske kravene nå kommer i annen rekke, vil flere kvinnelige ledere søke seg til Statkraft, tror Karlsen.

—Men skulle vi mot formodning ligge dårlig an når vi nærmer oss 1995, må vi selvfølgelig vurdere mer drastiske tiltak, legger han imidlertid til.

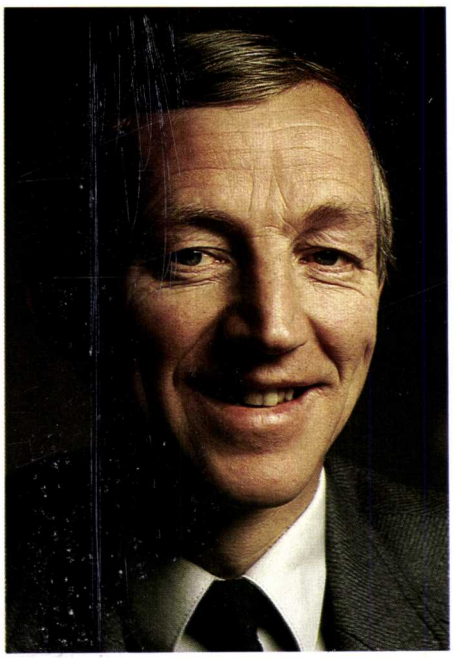

—Den stive lønnspolitikken til tross — staten tilbyr sine ansatte gode vilkår, slår Reidar Karlsen fast. Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto.

Statens lønnsystem — en anstøtssten

Kvinne eller mann, det er lønnen vi lever av. Er ikke alle disse personalpolitiske tiltakene bortkastet så lenge lønningene er så dårlige i staten, Karlsen?

—Når staten har dårlig ord på seg som arbeidsplass, er det selvsagt fordi den har sakket akterut lønnsmessig. Dette er nok den viktigste årsaken til underrekruttering innen staten, men på den annen side er dette et problem som det arbeides kontinuerlig med. Det langsiktige mål er at statslønningene skal bli markedsorientert, og innen vår sektor synes jeg man er kommet et godt stykke på veg gjennom de lønnsfullmakter som er gitt. Når det gjelder lederstillingene i Statkraft kan vi nå konkurrere med det private marked, og strategien for ledersjiktet vil med tiden få innvirkning for alle lønnsnivåer i bedriften. Fremdeles er det selvsagt mange forhold som må avklares, men den sterke fokuseringen på lønnsforholdene synes jeg nå man burde kunne gå bort fra, mener Karlsen.

Staten gir gode arbeidsvilkår

Den stive lønnspolitikken til tross — staten tilbyr sine ansatte gode vilkår, slår Karlsen fast. —La oss en gang for alle bli enige om at statsansatte nyter mange fordeler som ansatte i den private sektor trakter etter. Staten tar godt vare på sine — hvilket Statens personalhåndbok burde være et synlig bevis på!

Men hvis personalavdelingen slår seg vrang, nytter det lite å slå i bordet med Håndboken, Karlsen. Blir det bedre service i tiden fremover?

—Det er alltid vanskelig å bli populær i en personalavdeling. Dette skyldes at en slik avdeling organisasjonsmessig står i en inneklemt posisjon. Dels skal den representere myndighetenes interesser, dels skal den fungere som en service-institusjon for de ansatte. Når ressursene blir knappe, er det dessverre som oftest service-funksjonen som blir skadelidende. Det er nok dette som tidligere har forårsaket en del frustrasjon i Statkraftverkene, men vi er klar over problemet og setter mye inn på å bedre forholdene, fremholder Karlsen.

Betyr dette at vi kan vente oss utvidelser i personalavdelingen, spør vi Karlsen.

Nei, den løsningen skal vi prøve å unngå. I stedet skal vi bygge opp en liten, men effektiv personalavdeling sentralt som kan delegere ansvar og myndighet for den løpende personalforvaltning til bedriftens ledere.

Og her mener Karlsen det kan være nyttig å se litt på hvordan personalavdelingen er bygget opp. —Avdelingen, som har tre kontorer, ledes i dag av avdelingsdirektør Finn Gaarder. De tre kontorene han har ansvaret for, steller med henholdsvis personaladministrasjon (OPA), personalutvikling (OPU) og miljø og velferd (OPM). Tilsammen teller denne avdelingen 14 medarbeidere, og ser vi det i sammenheng med at vi betrakter våre 3 500 ansatte som Statkrafts viktigste ressurs, må de midler som settes inn på personalforvaltningssiden sies å være knappe. Men vi tenker altså ikke på utvidelser i noen særlig grad, sier Karlsen.

—I stedet vil vi gi bedriftens ledere større handlefrihet til for eksempel å foreta ansettelser, gi permisjoner og sørge for kurspåmeldinger, slik at vi her sentralt kan konsentrere oss om å utarbeide de nødvendige retningslinjer. Vi skal være en servicefunksjon for bedriftens ledere og utvikle tilbud for dem. Og vi skal koordinere og tilrettelegge all opplæringsvirksomhet.

—Gjennom delegering av myndighet skal personalavdelingen bli et nyttig redskap for Statkraft. Og i tiden fremover vil nok de ansatte merke store forandringer til det bedre, tror Karlsen.

Lojalitet — et nøkkelbegrep i det nye Statkraft

En bedrift er en organisme som krever at man tar vare på alle ledd og funksjoner — ikke minst de ansatte. —Når dette er sagt, vil jeg understreke at skal bedriften fungere, må vi også stille *krav* til de ansatte. Utgangspunktet er 3 500 hardt arbeidende og velmenende mennesker, noe som skulle borge for et godt resultat. Imidlertid er resultatet avhengig av at hver enkelt identifiserer seg med bedriften. En slik identitetsfølelse, utvist gjennom lojalitet og respekt overfor kolleger og bedriften som sådan, er viktig for Statkraft i dag. Dette må vi arbeide mye med, for det er en forutsetning for at vi skal kunne realisere Statkraft som en moderne og effektiv bedrift. Her har vi alle et ansvar, påpeker Karlsen. —Og til slutt, bedre trivsel og en mer offensiv mental innstilling til arbeidet skaffer vi oss alle ved å snu problemstillingen *Hva kan Statkraft gjøre for meg* til *Hva kan jeg gjøre for Statkraft.* Mener Karlsen.

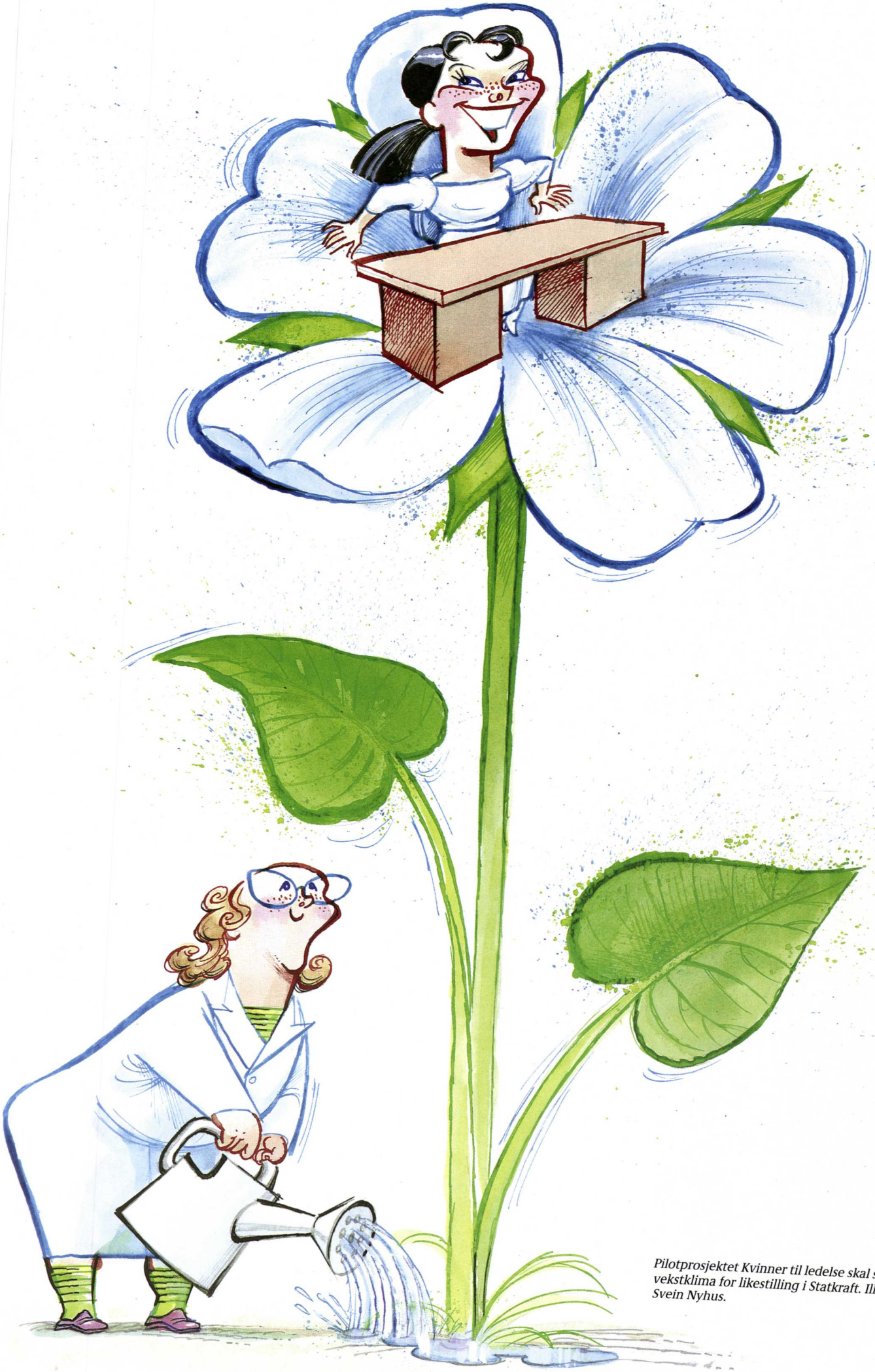

Pilotprosjektet Kvinner til ledelse skal skape bedre vekstklima for likestilling i Statkraft. Illustrasjon: Svein Nyhus.

Bedre «vekstklima» for likestilling i Statkraft:

Kvinner skal lede

Ved Mette Kjeldsberg

Det er altfor få kvinner i ledende stillinger i staten. Dette er bakgrunnen for pilotprosjektet «Kvinner til ledelse» som Forbruker- og administrasjonsdepartementet har satt i gang. Seks statsetater er plukket ut til å delta i prosjektet. Statkraft er en av dem.

Historiens kvern maler langsomt. For langsomt når det gjelder likestilling mellom kjønnene, mener Forbruker- og administrasjonsdepartementet, som nå satser på en mer aktiv linje i likestillingsarbeidet. Gjennom pilotprosjektet «Kvinner til ledelse» vil man skaffe seg rede på hvordan spesielt kvinner kan stimuleres til å søke lederoppgaver — også innen staten.

I en tid med lederkrise representerer kvinner en verdifull og lite utnyttet ressurs i arbeidslivet. Når de færreste i dag vil benekte at kvinner både kan og bør lede, tyder den lave kvinneandelen i statens ledersjikt på at noe må gjøres. Noe som kan stimulere og legge forholdene bedre til rette for kvinner som faktisk ønsker ansvar.

Skjulte hindringer skal kartlegges

Å oppfordre kvinner til å søke lederstillinger for eksempel gjennom annonser, har vist seg ikke å være nok. Hadde forklaringen vært så enkel som at «kvinner søker jo ikke på lederjobbene», ville en slik fremgangsmåte kanskje gitt resultater. Men forskerne sier at det finnes sterke psykologiske og kulturelle hindringer både hos kvinnene selv og i arbeidslivet generelt som setter en stopper for kvinners utvikling.

Hensikten med prosjektet Kvinner til ledelse er for Forbruker- og administra-

—I tråd med intensjonene i våre nye personalpolitiske retningslinjer er vi kommet frem til at man bør ta sikte på en kvinneandel innen Statkrafts topple delse på 10% innen 1995, uttaler Ellen Ribe.

sjonsdepartementet i første rekke å kartlegge disse hindringene, dernest å sette inn tiltak som kan bidra til å fjerne dem.

Seks etater er plukket ut til å delta i prosjektet. Disse er: Statens kartverk, Miljøverndepartementet, Helsedirektoratet, Sosialdepartementet, Bergens trygdekontor — og altså Statkraft.

Bredt likestillingsarbeid igangsatt i Statkraft

Når det gjelder Kvinner til ledelse vil Forbruker- og administrasjonsdepartementet spille en veiledende og tilrettelegende rolle, men det vesentlige arbeid må skje innen etaten. Til å ta seg av denne oppgaven er det i Statkraft nedsatt en arbeidsgruppe med seks medlemmer, og arbeidet er allerede godt i gang. Gruppen, som for tiden reorganiseres, har hittil bestått av:

- overingeniør Ingrid Gjerde (PKL)
- avdelingsdirektør Jon Ingvaldsen (DD)
- personaldirektør Reidar Karlsen (O)
- kontorleder Rolf Knudsen (AOA) (representant for Akademikernes Fellesorganisasjon)
- konsulent Ellen Ribe (OPU)
- konsulent Geir Taaje (ØIT) (representant for Norsk Tjenestemannslag)

Gruppen har fått et omfattende mandat. Dels skal den altså kartlegge hvilke barrierer kvinnene støter mot både hos seg selv og i bedriften når de vil gjøre karriere. Dels skal den også foreslå og iverksette tiltak som kan sikre en bedre kvinnerekruttering til Statkraft generelt, og den skal tilrettelegge og overvåke prosjektet Kvinner til ledelse.

Ti til femten prosent kvinnelige ledere i 1995

Ellen Ribe som har vært sekretær for arbeidsgruppen inntil nå, opplyser at man foreløpig har konsentrert seg om kartleggingsoppgavene. —En viktig del av arbeidet har imidlertid bestått i å finne frem til en konkret målsetting. I tråd med intensjonene i våre nye personalpolitiske retningslinjer er vi kommet frem til at man bør ta sikte på en kvinneandel innen Statkrafts toppledelse på 10% innen 1995, uttaler hun. Konkret vil det si fire kvinner i gruppen administrerende direktør, divisjons- og stabsdirektører, avdelingsdirektører, driftsbestyrere og anleggsledere. For gruppen mellomledere (kontorledere og nestledere ved drift og anlegg) er måltallet satt til 15 %, altså 11 kvinner innen 1996. Ribe legger til at gruppen i sin utredning også har foreslått en måletting for hvor mange kvinner som bør være tilsatt på den tekniske sektor generelt innen 1995.

—Dette har vi gjort fordi det er her vi finner det dominerende rekrutteringsgrunnlaget til lederstillingene. Vi mener man bør ta sikte på en kvinneandel på 10% — konkret vil det si at 40 av de 209 nytilsettinger vi regner med innen 1995, skal besettes av kvinner. Altså en kvinne i hver femte nytilsetting. Den målsetting arbeidsgruppen har foreslått, er blitt innarbeidet i Statkrafts personalpolitiske retningslinjer, og den har fått sin velsignelse av Statkrafts styre.

Stort ubenyttet lederpotensial

I arbeidet med å kartlegge holdninger til kvinner og ledelse i bedriften, er det foretatt en intervju-undersøkelse blant kvinner i etaten. —Undersøkelsen viser at en forbausende stor del av våre kvinnelige ansatte kunne tenke seg en lederstilling dersom forholdene ble lagt til rette, forteller Ribe. —Dersom vårt utvalg av kvinner er representativt for kvinner i Statkraft, ligger det her et stort ubenyttet potensial. Vi utfører nå en lignende intervju-undersøkelse blant menn, og når resultatene fra denne undersøkelsen foreligger, skal det utarbeides handlingsplaner som gjør det mulig å nå de mål vi har satt oss.

Satsing på to fronter

Parallelt med likestillingsarbeidet i organisasjonen, strever tre Statkraft-kvinner hardt for å kvalifisere seg til lederoppgaver. Prosjektet Kvinner til ledelse inneholder nemlig også en praktisk del, hvor et utvalg kandidater får muligheten til å fremskynde sin karriere med et to-årig treningsprogram. De heldige denne gang er overingeniør Marit Larssen (DDT), skriveleder Britt Raad (OAF) og overingeniør Berit Skyberg (PEV), som altså i samarbeid med sine personlige veiledere og arbeidsgruppen skal bygge seg opp en kontorlederkompetanse innen 1988.

At disse tre kvinnene får sjansen til å komme seg opp og frem i verden, er selvsagt hyggelig. Men siktemålet er videre enn som så, kan Ellen Ribe fortelle. —Ved å overvåke og følge opp disse tre, vinner vi verdifull erfaring når det gjelder ledertrening for kvinner generelt. I fremtiden vil lederutvikling for kvinner bli integrert i Statkrafts totale lederutviklingsprogram. Vi regner dessuten med at treningsprogrammet skal gi en stimulerende «signaleffekt» overfor andre av våre potensielle kvinnelige lederkandidater. Og ved å gå aktivt ut og informere om Statkrafts måltall og virkemidler på dette området, håper vi også å stimulere kvinner utenfra til å søke lederstillinger i Statkraft.

—Selv om Larssen, Raad og Skyberg naturlig nok står i fokus for begivenhetene akkurat nå, er meningen med prosjektet Kvinner til ledelse at det skal komme alle våre kvinnelige ansatte til gode, sier Ribe.

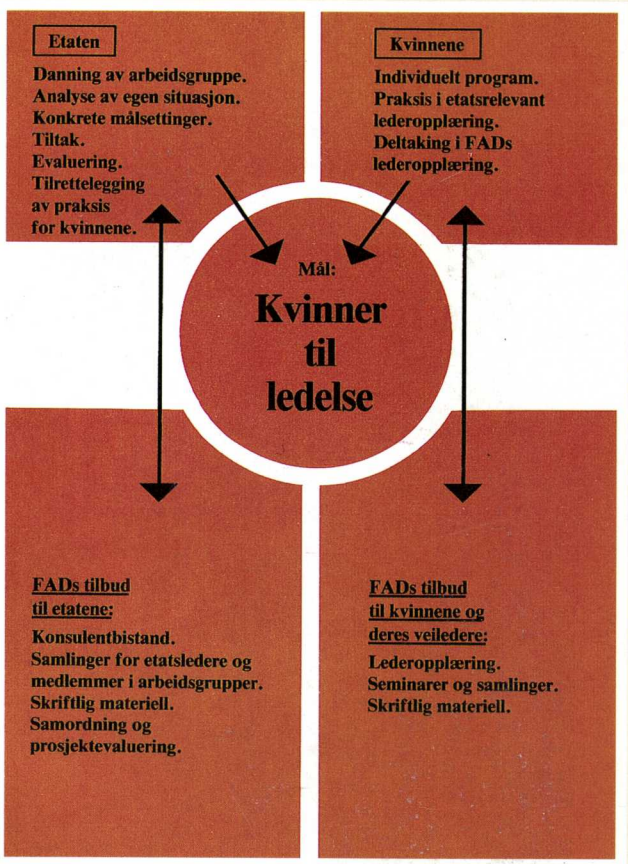

Forbruker- og administrasjonsdepartementet veileder og legger forholdene til rett for pilotprosjektet Kvinner til ledelse, men det vesentlige arbeid skjer innen de etater som deltar.

Statkraft-kvinner på «lederskole»:

Slitsomt, men du verden så stimulerende!

Tekst: Mette Kjeldsberg
Foto: Svein Erik Dahl/ Samfoto

Dette sier tre kvinner i Statkraft som for tiden setter alle kluter inn for å oppnå kontorlederkompetanse. Sjansen har de fått gjennom deltakelse i prosjektet Kvinner til ledelse, som er iverksatt av Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Lederutviklingsprogrammet inngår som en del av et bredt likestillingsprosjekt som skal gå over to år. I opplegget inngår 14 ukers kursvirksomhet og tre måneders praksis. I tillegg kommer hjemmeleksene.

– Beinhardt opplegg, men svært stimulerende også, uttaler de heldige til Fossekallen.

Statkraft er som el-forsyningen generelt svært mannsdominert. Kvinneandelen i de tekniske yrker lig ger på circa én prosent. Ser man på ledersjiktet, nærmer den skjeve kjønnsfordelingen sge en skandale. Blandt 117 ledere i topp- og mellomsjikt finner vi én kvinn. Hun er kontorleder.

At Statkraft derfor er plukket ut som én av de seks etater som skal delta i pilotprosjektet Kvinner til ledelse, er vel derfor naturlig.

Veien til topps er lang og snirklete i Statkraft, ikke minst for kvinner. Men gjennom pilotprosjektet kvinner til ledelse kan Marit Larsen, Berit Skyberg og Britt Raad håpe på å nå nye høyder.

—Statkraft er jo i det vesentlige dominert av menn, noe som selvsagt er med på å prege holdningene til likestilling, mener Marit Larssen. —I denne tiden er det derfor viktig at vi kan støtte hverandre.

Et godt team

Statkraft har mange sterke lederkandidater — også blant kvinnene. De tre som har fått tilbud om lederskolering denne gang, er overingeniør Marit Larssen fra driftsdivisjonen, skriveleder Britt Raad fra personal- og administrasjonsstaben og overingeniør Berit Skyberg fra plandivisjonen.

Fossekallen møtte dem en mandag morgen kl. 0800, etter at de hadde sittet sammen hele helgen for å løse felles arbeidsoppgaver. Ingen sure miner. Ikke en gang antydning til irritasjon, noe som burde borge for at man har vært heldige med valget av team.

—Men er ikke en slik favorisering av hovedkontoret uheldig? Over tre fjerdedeler av de ansatte arbeider jo ved uteadministrasjonene, og de burde vel i det minste vært representert i en slik gruppe, spurte vi Marit Larssen.

—Hvor overveid utvelgelsen har vært, er det vanskelig å si noe om. Men etter å ha holdt på med dette i et halvt år, tror jeg vi kan slå fast at det rent praktisk er en fordel at vi er på samme sted. Selvsagt kunne man for eksempel velge et driftsområde i stedet for hovedkontoret, men ved en uteadministrasjon skal det vel faktisk godt gjøres å fylle kvoten på tre deltakere, mener Larssen.

Studiesirkel på ledelse og organisasjonsteori

De tre deltakerne har hver for seg og i samarbeid med sine veiledere lagt opp et individuelt kursprogram. I løpet av to år skal de gjennomføre 14 ukers kursvirksomhet og tre måneders praksis. Vi spurte Berit Skyberg om hva hun har tenkt å satse på.

—Til å begynne med satte vi opp hver våre «ønskelister», men da vi sammenlignet, viste det seg at vi hadde svært mye felles på listene våre. I dag jobber vi derfor sammen om så og si alt. Med bakgrunn i at ledelse er blitt lansert som egen profesjon i Statkraft, har vi valgt å satse på emner som ledelse, kommunikasjon, organisasjonsteori og økonomi, og personlig hadde jeg aldri trodd at dette kunne være så interessant, uttaler Skyberg.

Deltakerne har valgt studiesirkelen som arbeidsform, og de kan fortelle at også andre ansatte i Statkraft er blitt trukket inn i sirkelen. Her løser de i fellesskap oppgaver i forbindelse med brevkurs, og det står et utall av kurs på programmet, får vi opplyst. Flere dager i uken møtes kvinnene, og ofte må helgene tas i bruk hvis de skal rekke over alt.

Avlastning i det daglige arbeid problematisk

—Da forutsetningene for deltakelse i dette prosjektet ble fastlagt, regnet man med at minimum 25% av vår arbeidskapasitet ville gå med til utviklingsprogrammet, forteller Britt Raad.

—Min daglige leder og jeg regnet imidlertid realistisk med at det ville gå med 50%, og det har vel også slått til. Dette skaper selvsagt problemer, for selv om mine foresatte er inneforstått med mitt utviklingsprogram og stiller seg positivt til det, er det innlysende at arbeidet i avdelingen må bli påvirket. Forutsetningen om at vi skal avlastes i vårt daglige arbeid er vanskelig å innfri, idet vi alle har jobber som krever spesialutdannelse.

—Det er klart at under slike omstendigheter må vi ta fritiden til hjelp, men jeg for min del synes dette tilbudet er så bra, at jeg er innstilt på å sette inn det jeg har av krefter. Det tror jeg også de andre er, sier Raad.

Minimum kontorlederkompetanse

Det første halvåret har stort sett gått med til kursvirksomhet, men i treningsprogrammet inngår det også tre måneders praksis. Praksis betyr i dette tilfelle dels hospitering i ulike avdelinger i Statkraft. Deltakernes personlige

—Styrets og toppledelsens positive innstilling vil i seg selv bli en viktig drivkraft i likestillingsarbeidet fremover, slår Britt Raad fast.

veiledere, som de selv har valgt, skal bane veg for denne praksisen.

To års intens kurs- og praksisvirksomhet gir solide kunnskaper, men kan dere regne med noe konkret utbytte ut over dette, spurte vi deltakerne.

—Etter to år skal vi minimum ha opparbeidet kontorlederkompetanse. Men garantert kontorlederstilling er vi ikke. Hvorvidt vi skal få slike stillinger i Statkraft, er nok også avhengig av en holdningsendring innen bedriften, mener Berit Skyberg.

Ensidig satsing på enkeltkvinner kaster lite av seg, viser det seg. Dette fordi systemet som kvinner står overfor, altså organisasjonen de jobber i, gjerne er gjennomsyret av holdninger og rutiner som hindrer dem i å gjøre karriere. Hvordan oppfatter dere miljøet omkring dere?

Likegyldighet til likestilling

—Statkraft er jo i det alt vesentlige dominert av menn, noe som selvsagt er med på å prege holdningene til likestilling, mener Marit Larssen. —Vi møter vel ikke egentlig direkte motstand, snarere likegyldighet. Det prosjektet vi deltar i, er lite kjent. Noe vi håper Fossekallen nå vil rette på.

Larssen mener at samholdet deltakerne i mellom betyr en enorm støtte i denne tiden. —Når omgivelsene er kalde og likegyldige, og vi selv samtidig er plaget av frustrasjon over det arbeidet vi ikke får gjort, er det godt at vi har hverandre. Overingeniør Ingrid Gjerde som tidligere har deltatt i lederutviklingsprosjekter, gjorde den erfaring at det var vanskelig å stå alene i en slik situasjon. Jeg tror at dette at vi er flere, borger for bedre resultat denne gang, uttaler Larssen.

Holdningsarbeid for bedre likestillingsklima

Tidligere erfaringer med lederutvikling av kvinner har altså vist at det nytter lite bare å satse på den enkelte kvinne. Gjennom prosjektet Kvinner til ledelse har Statkraft derfor forpliktet seg til å arbeide for viktige og nødvendige holdningsendringer i bedriften, og sørge for at organisasjonen tilpasses kvinnenes behov. Dette arbeidet som utføres av en intern arbeidsgruppe, går parallelt med kvinnenes treningsprogram. Er det mulig gjennom holdningsskapende arbeid å skape «vekstklima» for likestilling i Statkraft i løpet av disse to årene?

—En viktig forutsetning for å lykkes med slikt arbeid, er ledelsens holdning. Og i dette tilfelle må ledelsens holdning sies å være upåklagelig, mener Britt Raad. —Gjennom nye personalpolitiske retningslinjer er det satt opp måltall for 10–15 % kvinnerepresentasjon i styre og stell innen 1995, og disse tallene tyder på stor optimisme. At tallene er *for* optimistiske, er en annen sak. Styrets og toppledelsens positive innstilling vil i seg selv bli en viktig drivkraft i arbeidet fremover, slår Raad fast.

—Med bakgrunn i at ledelse er blitt lansert som egen profesjon i Statkraft, har vi valgt å satse på emner som ledelse, kommunikasjon, organisasjonsteori og økonomi, forteller Berit Skyberg.

Målsettingen noe optimistisk

Statkraft har satt seg som mål å tilsette fire kvinnelige toppsjefer og 11 kvinnelige mellomledere innen 1995. Statkrafts styre mente målsettingen var beskjeden, men kanskje realistisk. Du mener den er for optimistisk. Hvorfor?

—Dette er det flere grunner til. For det første er det vel tvilsomt om rekrutteringen i seg selv innen den tid er god nok. Fremdeles er det slik at svært få kvinner tar sikte på en teknisk utdannelse. Og det er jo i første rekke ingeniørene som kvalifiserer til lederstillinger i vår tekniske etat. Det fåtall kvinner som går ut fra NTH, får svært gode tilbud på det private marked. Dessuten er kvinners mulighet for opprykk erfaringsmessig mye bedre i private bedrifter enn i staten, og jeg tror derfor at man med de krav man stiller til utdanningsnivået i dag, skal få problemer med å sikre seg 15 kvinnelige ledere innen 1995. Dette mener Britt Raad.

Beskjedne virkemidler

Hun mener også at ledelsen ved å legge seg på en moderat linje i rekrutteringsarbeidet, vil få problemer med å oppfylle sine egne målsettinger.

—Vi har i dag én kvinnelig leder, om ni år skal vi ha 15. Tallene er jo i seg selv beskjedne, men i realiteten betyr det en økning på 1500 %! Uten sterke virkemidler som radikal kjønnskvotering og head-hunting tror jeg ikke dette er mulig, sier Britt Raad.

Ledelsen avviser sterke virkemidler, dette fordi man ikke vil provosere. —Man kan selvfølgelig ha forståelse for et slikt standpunkt, men når man begrenser seg til å påvirke kvinnene gjennom stillingsannonser og informasjonsvirksomhet i skolene, kan man vanskelig snakke om offensiv. —Her er det vel heller snakk om «brannslukning», slår Berit Skyberg fast.

Vilje til lederskap viktigst

At det beste ikke må bli det godes fiende, er deltakerne imidlertid enige om. Om utviklingen går noe senere enn man hadde ønsket, så vil det gå fremover. Den viktigste forutsetningen for slik fremgang, nemlig viljen til kvinnelig lederskap, er til stede både hos Statkraft-kvinnene selv og hos toppledelsen. Det viser undersøkelser som er foretatt i bedriften. Etterhvert som det holdningsskapende arbeid vinner frem og øker forståelsen for kvinnerepresentasjon i organisasjonen, vil man kanskje også få bukt med den avventende og til dels overforsiktige holdning som fremdeles råder.

Erling Diesen ny GD i NVE

I Statsråd fredag 23. januar ble Erling Diesen utnevnt til ny generaldirektør i NVE. Han etterfølger Sigmund Larsen, som går av med pensjon 1. mai i år.

Diesen kommer fra Buskerud Kraftverker hvor han i noen år har vært kraftverksdirektør. Diesen er imidlertid godt kjent i NVE-miljøet. Da han i 194 tok jobben i Buskerud, kom han nettopp fra NVE, hvor han kunne vise til hele 23 års tjeneste. Fossekallen gratulerer med jobben, og ser frem til å gjenoppta samarbeidet.

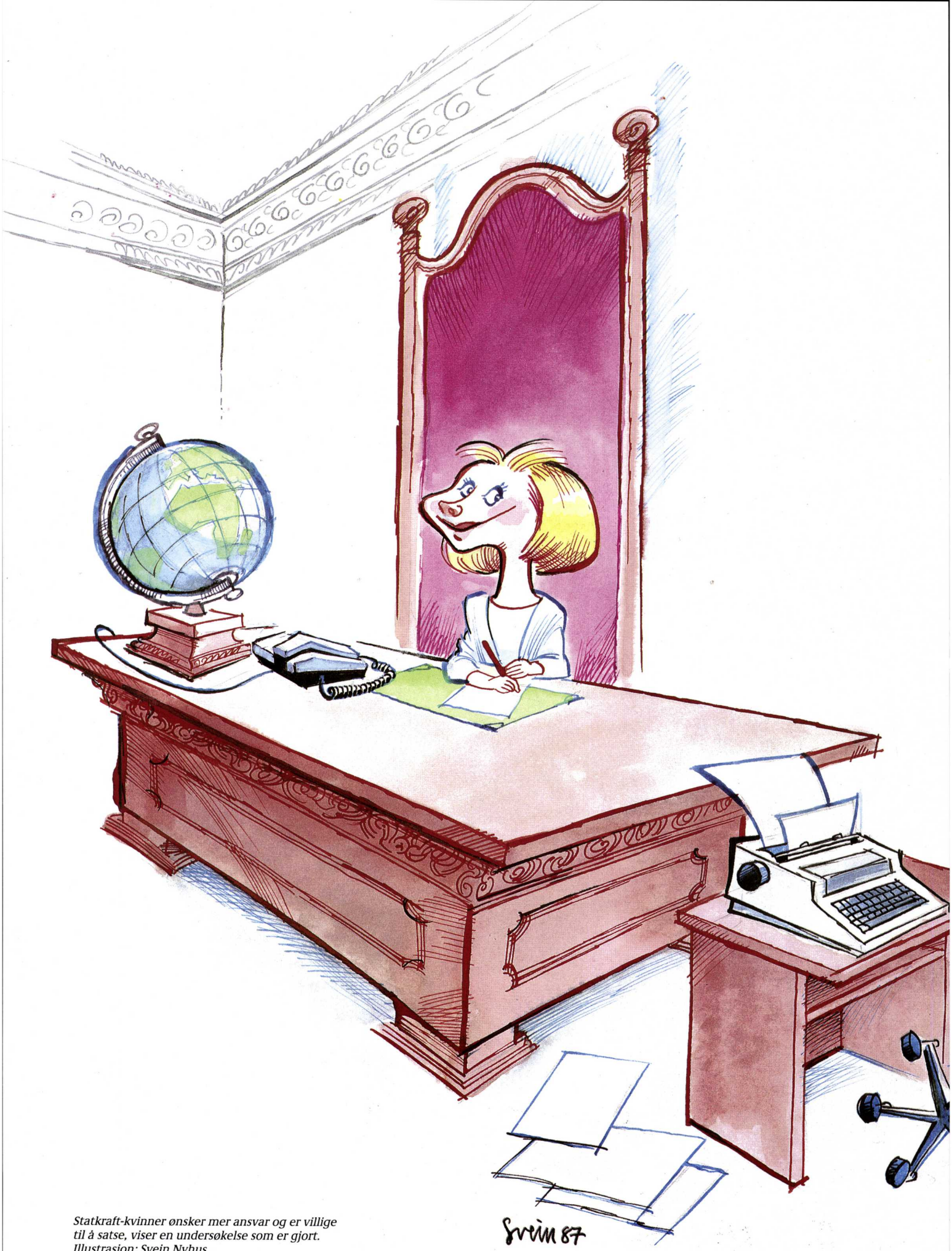

Statkraft-kvinner ønsker mer ansvar og er villige til å satse, viser en undersøkelse som er gjort. Illustrasjon: Svein Nyhus.

Kvinner vil lede!

— Kvinner er ikke kvinner verst
— Deltid virker negativt på avansement
— Kvinner må «stå på» mer enn menn
— De fleste kvinner ønsker lederstillinger

mener kvinner i Statkraft

Hvilke psykologiske og praktiske barrierer er det som hindrer kvinner i å gjøre karriere i Statkraft? I forbindelse med prosjektet Kvinner til ledelse har man ønsket en kartlegging av dette problemet, og som et ledd i dette arbeidet, har man intervjuet et representativt utvalg av Statkraft-kvinner.

Fra bedriftens personaloversikt ble det plukket ut 21 kvinner, og av disse har 18 gjennomført intervjuet. For å få et best mulig utvalg måtte kvinnene representere både merkantil og teknisk sektor ved uteadministrasjonene så vel som ved hovedkontoret. Dessuten måtte man ta hensyn til flest mulig stillingskategorier, ulike typer utdanningsbakgrunn og en spredning i alder på mellom 25 og 67 år.

Hensikten med undersøkelsen var å få rede på om kvinnene var interessert i å gjøre karriere, hva de var villige til å gjøre selv for å oppnå dette, og hva de mente bedriften måtte gjøre for å få flere kvinnelige ledere. Undersøkelsen besto av 20 spørsmål.

Deltidsarbeid — et nødvendig onde?

Mange kvinner har i perioder av sitt liv omsorgsforpliktelser ved siden av jobben. Omsorgsperioden for barn faller gjerne sammen med den perioden hvor karrieremulighetene er størst. Og da er spørsmålet — er deltidsarbeid en ulempe i karrieresammenheng?

Selv om et flertall av kvinnene mente at sjefen så positivt på deltidsarbeid, mente tre at ordningen i seg selv skaper en vanskelig arbeidssituasjon for bedriften og den enkelte. Fem av de intervjuede følte at ordningen ble negativt vurdert, blant annet ved at «deltidspersonell» ble gitt arbeidsoppgaver av rutinemessig og «haster ikke» karakter med tilsvarende mindre muligheter for kompetanseoppbygging og avansement.

Samtlige kvinner så imidlertid positivt på deltidsarbeid, og mente ordningen i større utstrekning burde benyttes — av begge kjønn.

Har vi likestilling?

På dette svarte ni av kvinnene nei, mens åtte svarte ja. Det var de eldre kvinnene og yngre kvinner med teknisk utdannelse som mente det sto dårlig til med likestillingen.

Når det gjelder karrieremuligheter i Statkraft, mente seks av intervjuobjektene at mulighetene var like for begge kjønn. Ti mente mulighetene for kvinner var dårligere enn for menn, blant annet fordi kvinner måtte «stå på» mer enn menn for å bli lagt merke til.

Av de spurte mente 12 at menn og kvinner behandles likt av overordnede, mens seks var av en annen oppfatning. På spørsmålet om hvilket kjønn sjefen burde ha, var det bare én kvinne som foretrakk mannlige sjefer. De resterende 17 hadde ingen preferanser i så henseende. Undersøkelsen viser dermed med all mulig tydelighet at lederegenskaper ikke er kjønnsbetinget, men knyttet til personer. Dermed burde myten «kvinne er kvinne verst» være avlivet i Statkraft.

Kvinnene — et stort lederpotensiale

Hele 15 av de 18 kvinnene kunne tenke seg mer ansvar, og de var villige til å ta etterutdanning og eventuelt skifte arbeidsområde innen etaten for å få en mer ansvarsfull jobb. De fleste sa at de ville gjøre det stillingen måtte kreve. Og — 14 av kvinnene kunne tenke seg å være leder!

Hvis de kvinnene som er intervjuet er representative for kvinner i Statkraft, ligger det her et stort ubenyttet lederpotensiale. Dersom forholdene legges til rette og den nødvendige opplæring gis, vil hele 80% av de spurte benytte seg av en slik mulighet til utvikling og karriere.

En del av kvinnene pekte imidlertid på at det kanskje ble stillet større krav til kvinnelige ledere enn til mannlige. «Man stikker seg ut, og skal på en måte være representant for sitt kjønn», var en av kommentarene.

Miljø for kvinnelige ledere

Intervju-objektene ble bedt om å komme med forslag til tiltak som kan spore kvinner til å gjøre karriere i Statkraft. Her manglet det ikke på gode idéer. Fra selvtillitskurs for kvinner til opprettelse av hjemmehjelpsordning og barnehage, fra head-hunting og kjønnskvotering til yrkesorientering for jenter, for å nevne noen.

Ett av forslagene var at man burde gjennomføre en tilsvarende intervjurunde blant kontorledere. Til dette kan det nevnes at en intervju-undersøkelse blant menn i Statkraft, inkludert en del ledere, allerede er satt i gang. Når denne er avsluttet, skal de to rapportene samordnes og det skal utarbeides en handlingsplan for det videre likestillingsarbeidet.

Den gruppen som har arbeidet med intervju-undersøkelsen blant kvinner, konkluderer sin rapport med følgende: «Det vi må legge vekt på i årene fremover er å skape et miljø hvor kvinnelige ledere er en naturlig del av organisasjonen».

MK

Radikal kjønnskvotering:

En varm potet?

Statkraft er en meget mannsdominert arbeidsplass – naturlig nok kanskje, med bakgrunn i det tekniske miljø som her er fremtredende. Lenge har teknikken vært en lukket verden for kvinner.

Men så ikke lenger. Kvinnene er på fremmarsj også på dette felt; selv om vi har merket lite til det foreløpig i vår etat.

Særlig er fraværet av kvinnelige ledere påtagelig. Tallet én av 117 gir assosiasjoner til svaler og sommer. Vår første og hittil eneste kvinnelige kontorleder er ikke teknisk. Hun er tilsatt i personaladministrasjonen.

Statkrafts ledelse ser selvsagt med bekymring på dette, for når kvinnene uteblir, svekkes jo rekrutteringsgrunnlaget generelt. Kvinnene er en ressurs som må tas på alvor, heter det seg.

Prosjekter settes i gang. Hvor blir det av kvinnene? Hva kan vi gjøre for å trekke dem til oss? Hva kan vi tilby og friste dem med? Dette vil man ha svar på, og det mangler ikke på gode idéer.

Men for en innbarket rødstrømpe er det noe som skurrer. Allerede i utgangspunktet ble det nemlig slått fast

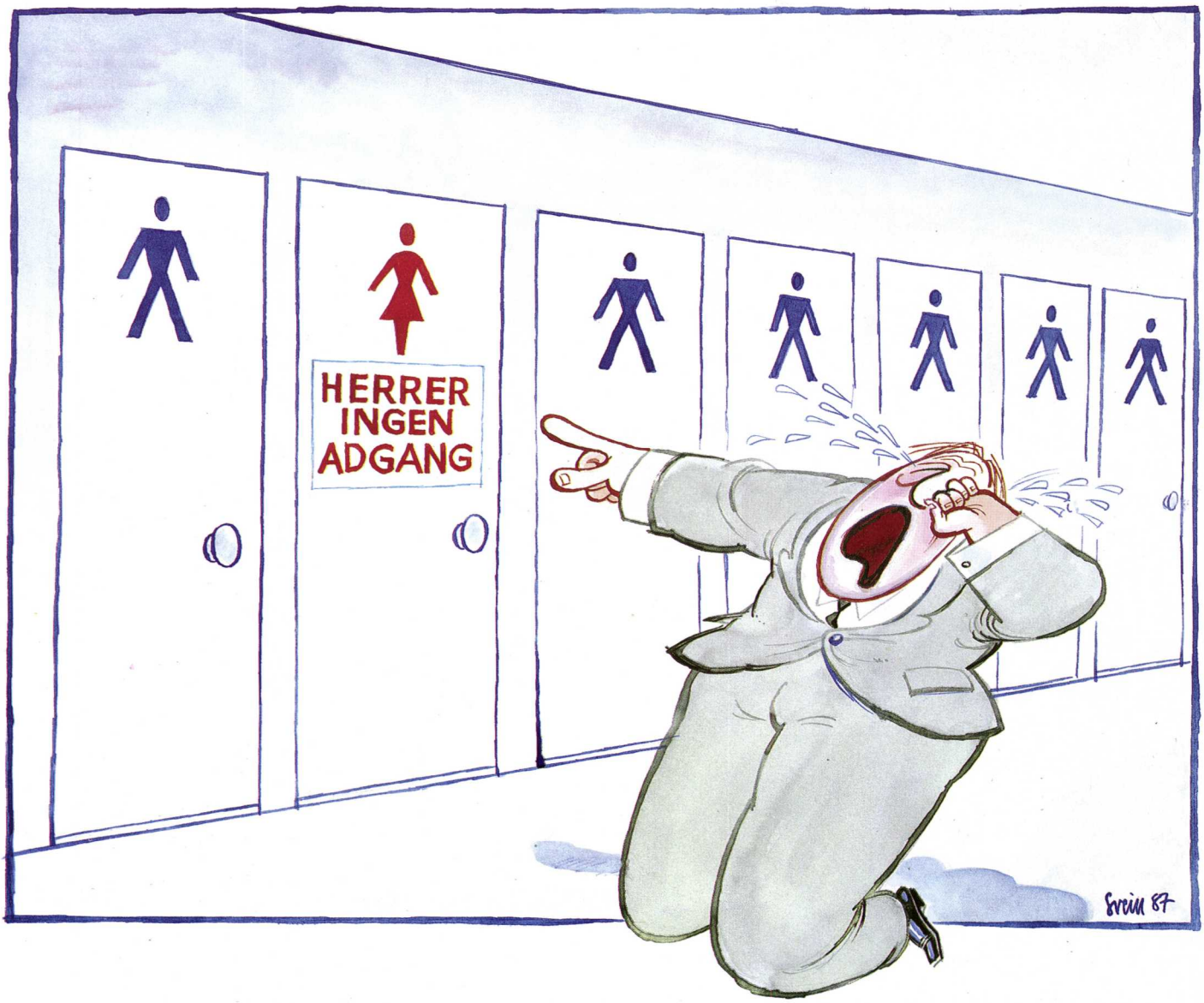

at uansett hva som måtte komme på tale, så var den såkalte radikale kjønnskvotering utelukket. Og i hvert eneste rundskriv jeg får, hver eneste rapport, oppsummering og hva det nå er alt sammen, så blir denne kjensgjerning dundret fast.

I en intervju-undersøkelse som nylig ble gjennomført, spurte man 18 kvinner i Statkraft om hvordan de stilte seg til kjønnskvotering. Alle var positive til moderat kjønnskvotering, bare et fåtall gikk inn for den radikale.

Hva kan dette komme av, tenkte jeg. Ved å gå tilbake til spørreskjemaet, fikk jeg svaret. I spørre-undersøkelsen hadde man nemlig *forutsatt* moderatvarianten. Så varm er altså denne poteten at man ikke engang tør spørre hva folk syns om den.

Kjønnskvotering blir brukt i mange sammenhenger der balansen mellom kjønnene er skjev. Er skjevheten liten bruker man gjerne *moderat kjønnskvotering*. Dette innebærer at man foretrekker det underrepresenterte kjønn dersom kvalifikasjonene ellers er like. Er skjevheten derimot stor, kan det være nødvendig å ta i bruk *radikal kjønnskvotering*. Det betyr at det underrepresenterte kjønn blir foretrukket så sant kvalifikasjonene tilfredsstiller de krav man stiller til jobben. Selv om andre kanskje har bedre kvalifikasjoner.

I Statkraft er kjønnsfordelingen så skjev at bare de sterkeste virkemidler kan redde situasjonen. Dette vil enhver kunne se med det blotte øye, og hva er det da som gjør at ledelsen totalt avviser for eksempel radikal kjønnskvotering?

Her opereres det gjerne med to sett av begrunnelser:

1) Likestillingsarbeidet er viktig, men vi må ikke provosere.

2) Hvis en kvinne får jobben foran en mann som er bedre kvalifisert, vil hun bli mobbet for dette senere.

Til det første er å si: Kvinner i ledende stillinger i en mannsdominert etat, vil alltid provosere — enten de er kvotert inn eller ikke. Provokasjoner av denne typen er dessuten forbigående — man venner seg til alt, som reven sa.

Til punkt 2 er det bare å si at mobbing er ulovlig, og at det er uverdig å trekke inn et slikt argument i en ellers seriøs debatt.

Generelt kan man slå fast at disse argumenter gjerne blir brukt av menn eller av kvinner som har kommet seg til topps uten kvotering. At menn ser sine stillinger truet er forståelig, selv om man ikke derfor trenger å godta usaklige argumenter. Og de få kvinner som ved egen hjelp har klart å slå seg gjennom muren, står jo egentlig utenfor. Enere finnes på alle felt, men de er gjerne unntak som bekrefter regelen. Og noen kjønnsbalanse kan de neppe avstedkomme.

Kvinner blir ikke provosert av radikal kjønnskvotering. Det viser erfaringene for eksempel fra lærerskolene og fra lærerinstitusjonene innen sykepleien, hvor radikal kjønnskvotering har vært praktisert i årevis — til fordel for menn. Jeg tror at også de fleste menn er fornuftige vesener, bare de får tenkt seg om. Og ut fra Statkrafts nye personalpolitiske retningslinjer hvor man har satt seg radikale mål når det gjelder kvinner i ledende stillinger, er radikal kjønnskvotering et fornuftig virkemiddel.

Mobbing av personale er uakseptabelt — uansett på hvilke vilkår en medarbeider er blitt ansatt. Noen fare for nivåsenkning innen etaten er det vel heller ikke fare for, så lenge man stiller krav om at enhver som tilsettes skal være kvalifisert. Om man vurderer tapet av eventuelt bedre kvalifisert arbeidskraft, er det på sin plass å minne om at Statkraft faktisk har store rekrutterningsproblemer – innen de fleste stillingskategorier.

Rekruttering og personalpolitikk er ledelsens ansvar. I Statkraft består ledelsen så godt som utelukkende av menn. Disse menn har nå en enestående sjanse til å vise at Statkraft tar kvinnene på alvor. Ved å innføre radikal kjønnskvotering vil Statkraft dessuten markere seg som en foregangsbedrift — også på dette felt. Slik jeg ser det, er det den eneste reelle mulighet bedriften har til å oppfylle det mål man har satt seg for antallet kvinner i ledelsen innen 1995.

MK

Statkraft

Statkraft er landets største produsent og leverandør av elektrisk kraft. Vi planlegger, bygger og driver større kraftanlegg, samt står for all eksport og import av elektrisk kraft. Bedriften har ca. 3 400 ansatte. Vi står overfor store utfordringer som krever nye, dyktige medarbeidere.

Vårt hovedkontor ligger på Majorstua i Oslo og vi har anleggs- og driftsenheter over hele landet.

KONTORASSISTENT

til Personal- og administrasjonsstaben, Administrasjonskontoret.

Stillingen er tillagt budtjeneste, dokumentklargjøring, etter-syn av sentralt printrom, arkivarbeid og ellers forefallende arbeid.

Søkere bør ha god allmennutdannelse.

Stillingen er lønnet etter lønnstrinn 9–16 i statens lønnsregulativ.

Ifølge vår målsetting vil kvinnelige søkere bli prioritert under ellers like vilkår.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til Dag Øgle, tlf. (02) 46 98 00.

Søknad merket «Nr. 247/86» med utførlige opplysninger og bekreftede atteskopier sendes Statkraft, Personalavdelingen, Postboks 5091, 0301 Oslo 3 innen 12.09.86.

Frykten for den radikale kjønnskvotering er utbredt, særlig blant menn. Illustrasjon: Svein Nyhus.

Verdien av å oppfordre kvinner til å søke stillinger gjennom annonser er tvilsom, og i faksimilen overfor virker tiltaket direkte latterlig. Selv om intensjonene selvsagt er gode. Hvis hensikten er å myke opp det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret innen Statkraft, burde man vel imidlertid prioritere menn innen denne yrkesgruppen?

Statkraft sponser Norges Volleyballforbund med én million kroner:

Et år med spenning over nettet

Intervju: Kristin Flood
Foto: Svein Erik Dahl/ Samfoto

Statkraft er på banen. Ordene kommer fra generalsekretæren i Norges Volleyballforbund. Roar Thorsen ser fornøyd ut. Han har skaffet Norges Volleyballforbund i underkant av én million kroner dette året.
Statkraft har nemlig gått inn som hovedsponsor.

Volleyball er verdens største idrett, sier Thorsen og skuler mot den andre siden av gangen i 4. etasje i Idrettens Hus i Bærum. Der holder Basketballforbundet hus. Et forbund som påstår det samme. —Joda, smiler han, vi krangler litt om hvem som er størst. Uansett, volleyball er en av fremtidens idretter. Interessen for innendørs hallidretter har økt kolossalt de siste årene. Nye haller skyter opp over hele landet. Hall-idrettene er spennende, raske, bekvemmelige for publikum. Her er fart og spenning, i tillegg til at vi er i aktivitet året rundt.

Valuta for pengene
Roar Thorsen mener at Statkraft får valuta for pengene. Både når det gjelder

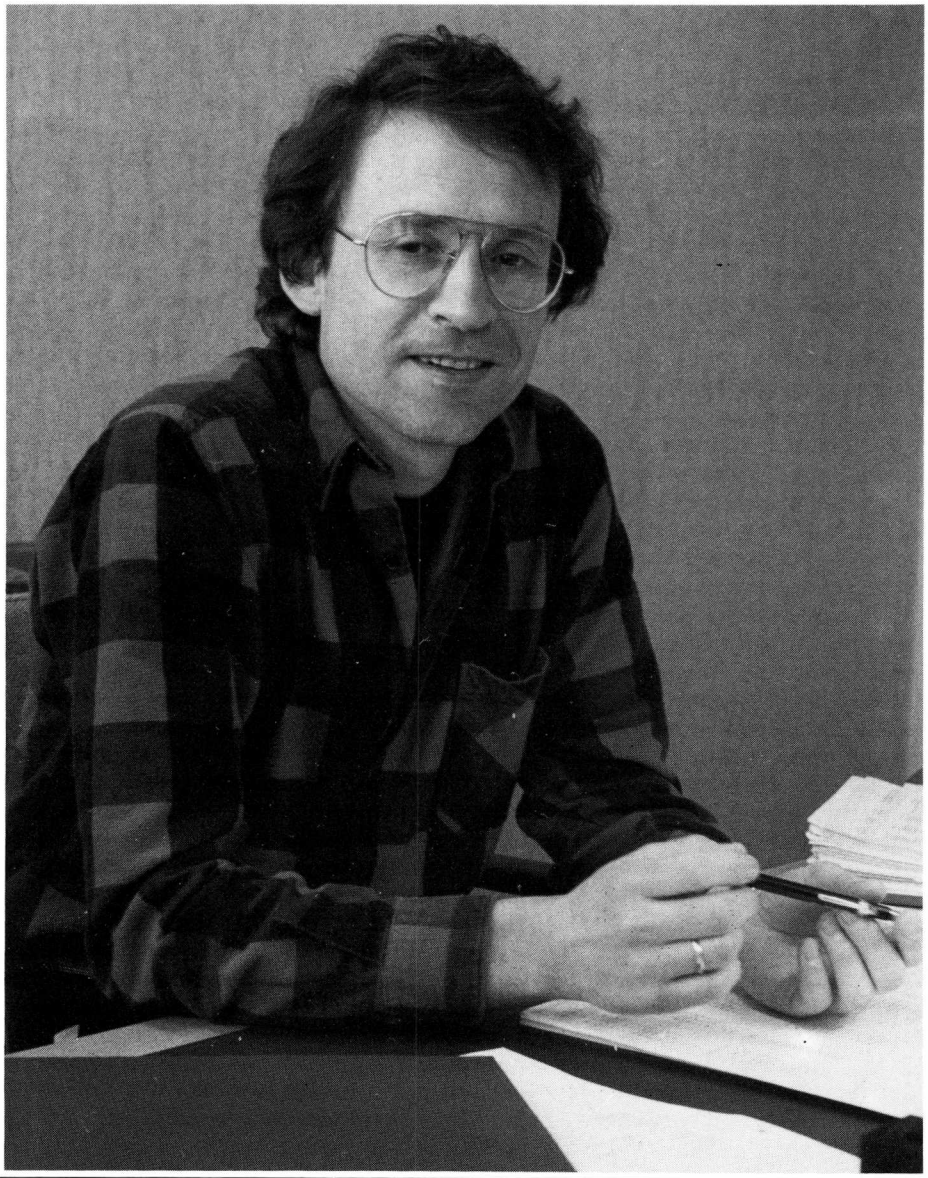

Da Norges Volleyballforbund våren 1986 lette etter aktuelle sponsorer, skilte Statkraft seg positivt ut. Bedriften var ikke ekstremt resultatorientert og nedslagsfeltet var felles: hele Norge, uttaler generalsekretær i Volleyballforbundet, Roar Thorsen.

goodwill, mediafokusering, rekrutteringsmuligheter og forskjellige sportslige tilbud fra forbundet.

—Det primære er selvsagt fokuseringen på Statkraft via media. I alle sammenhenger der Norges Volleyballforbund er representert, skal Statkraft frem i lyset. I fjernsyn, aviser, når vi er ute og reiser, i kamper, treningsopplegg og andre klubbarrangementer. Dessuten bærer all intern informasjon Statkrafts navn. Det er ikke lite informasjon som går ut over landet. Roar Thorsen er stolt av å kunne vise til 25 000 medlemmer.

Vi innfrir forventningene!

Avtalen med Norges Volleyballforbund ble inngått i fjord høst og gjelder fra 1. november 1986 til 31. oktober 1987. Nøyaktig ett år. Men allerede før 1. juli skal Statkraft bestemme seg for om de vil la avtalen fortsette ut over vinteren 1987, eller ikke. Da skal forventningene måles mot det Statkraft har fått igjen for én million kroner. Og forventningene fra Statkrafts side er store.

—Visst er vi innstilt på å innfri forventningene, sier generalsekretær Thorsen. For det dreier seg ikke bare om mediafokusering. Viktig er det også at volleyball er en typisk høyskoleidrett som rekrutterer spillere fra høyskolemiljø. Ta Norges Tekniske Høgskole i Trondheim for eksempel. Det er ikke uten grunn at vi har et herrelag derfra i 2. divisjon. Mange kloke hoder der som Statkraft kan få nytte av i fremtiden.

—Idrettslag ja, fortsetter Thorsen. Statkraft er jo kjent for et godt og aktivt bedriftsidrettsmiljø der vi i Norges Volleyballforbund kan bidra med trenere, seminarer, utdanning, treningskvelder. Vi kan jobbe frem mange muligheter for gjensidig glede.

Felles nedslagsfelt: Hele Norge

Det er ingen tvil om at generalsekretær Thorsen tror på et godt samarbeid. Tror på at begge parter får igjen for det de har gått inn på. Tror på en gjensidig avhengighet.

Norges Volleyballforbund har ikke hatt sponsorer av denne størrelse tidligere. Da forbundet våren 1986 lette etter aktuelle sponsorer, skilte Statkraft seg positivt ut. Bedriften var ikke ekstremt resultatorientert og nedslagsfeltet var felles: hele Norge.

At det dreide seg om en statsbedrift, en monopolinstitusjon var intet hinder. Tvert imot. At det dreide seg om en bedrift som bygger ut vassdragene våre, var heller ikke noe problem.

Roar Thorsen forteller imidlertid at medlemsmassen ble sondert. De undersøkte om spillerne hadde noen ideologiske innvendinger mot å annonsere for Statkraft. Svaret var entydig: nei. Dermed var tillitsforholdet skapt. En nødvendighet i en omfattende sponsoravtale.

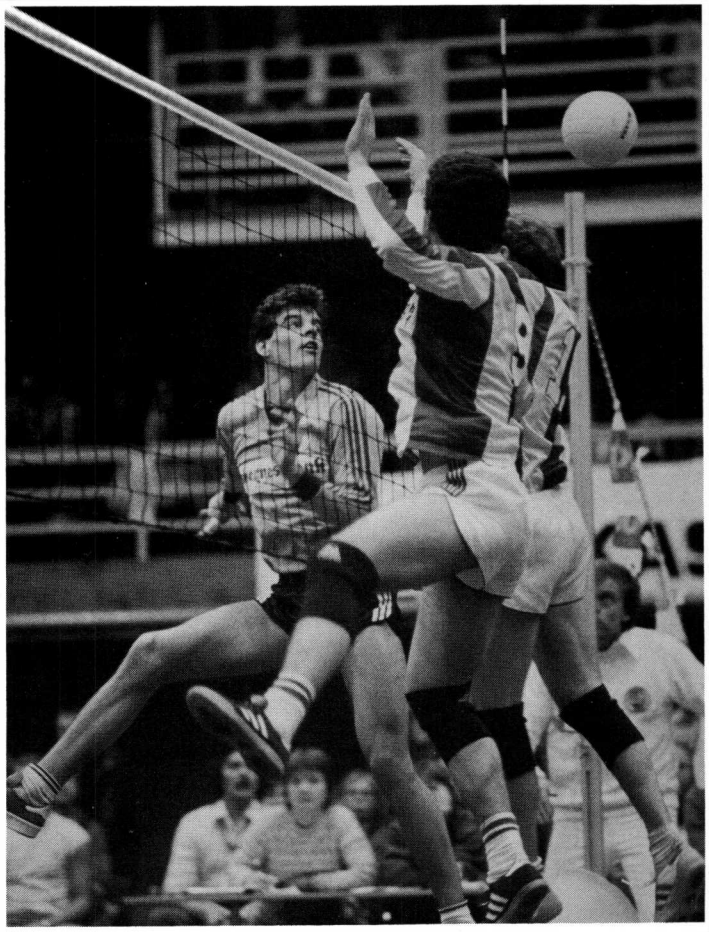

Heretter skal Statkraft frem i lyset i alle sammenhenger der Norges Volleyballforbund er representert. Dette er hovedinnholdet i den sponsoravtale som er inngått mellom Statkraft og vollyballforbundet. Fremtiden vil vise om Statkraft får valuta for pengene. Én million kroner lyder investeringene på i år. Foto: Ola Røe.

—Landslagspillerne kan miste plassen sin i laget hvis de ikke følger opp forpliktelsene, understreker Thorsen, — og vi har nok av gode spillere. Her gjelder det å følge reglene. Norges Volleyballforbund har dessuten full oversikt over alt som blir skrevet om volleyball over hele landet. Til enhver tid.

Statkraft-finalen

Thorsen ser på meg med argusøyne gjennom brilleglassene mens han forteller om den nye serien som skal gå av stabelen i vår. En volleyball-serie for gutter og jenter der alle videregående skoler over hele landet er invitert. De spiller seg frem til landsdelsfinaler og videre til den endelige finalen som skal foregå i Harstad — «Statkraft-finalen». Serien er delvis bygget over en gammel modell — Mesterskap for videregående skoler. Nå skal det skapes blest om den. Og navnet er nytt: «Statkraftserien».

Gode formål

Å organisere turneringer krever tid og penger. Dette året har Norges Volleyballforbund altså snaue én million kroner ekstra å rutte med. Hva skal så pengene brukes til?

—Tre hovedområder, sier generalsekretær Thorsen. —For det første skal forbundet øke aktiviteten generelt, ikke minst på landslagssektoren. Flere samlinger, flere kamper. Målet er å være blant de 5—6 beste i Europa ved slutten av dette tiåret. Når våre lag blir bedre, kommer media løpende. Det betyr større uttelling for sponsorene.

—For det andre skal administrasjonen styrkes slik at vi kan bidra med mer i distriktene. Det betyr ikke at vi i dag har en dårlig administrasjon, men alt kan bli bedre, mener Thorsen.

—Sist, men ikke minst må vi dekke opp et underskudd fra i fjor. Spring Cup der Norges Volleyballforbund sto som arrangør. Det er vanskelig å arrangere i så stor målestokk uten sponsorer i ryggen. Men vi kom på tredje plass!

Roar Thorsen er overbevist om at volleyball har en god fremtid. I Sverige ble det svenske volleyballforbundet kåret til årets forbund i 1986. Landslagets trener, ble kåret til årets trener.

—Jo bedre lag, desto større spenning for publikum. Spenning over nettet, smiler generalsekretæren.

Statkraft trenger goodwill

Intervju: Kristin Flood
Foto: Svein Erik Dahl/
Samfoto

Spørsmålet er innlysende: Trenger et statsmonopol reklame? Informasjonssjefen i Statkraft, Petter Skjelstad, svarer bekreftende: —Statkraft trenger goodwill. Det er viktig for vårt arbeid at vi blir bedre kjent. Men sponsoravtalen med Norges Volleyballforbund må gi god uttelling. Vi har store forventninger.

Skjelstad viser til Televerket, Postverket og NSB som gjennom sponsoravtaler har opparbeidet goodwill og blest om sine bedrifter. —Vi trenger å styrke folks goodwill overfor Statkraft, og å bli identifisert med en sportsgren teller stort i den sammenheng. Vi ønsker dessuten å markere at Statkraft er en egen forvaltningsbedrift, at vi ikke lenger er en del av NVE.

—Vi trenger å styrke folks goodwill overfor Statkraft, og å bli identifisert med en sportsgren teller stort i den sammenheng, mener informasjonssjef Petter Skjelstad i Statkraft. Foto: Trond Idås.

Sponsing ikke nytt

I september bestemte Statkraft seg for å satse på sponsing av volleyball som en del av bedriftens informasjons- og markedsføringsopplegg. Det skjedde i kjølvannet av uttallige henvendelser om økonomisk støtte fra forskjellige typer organisasjoner og foreninger.

Sponsing var imidlertid ikke nytt i Statkraft. Tidlig i 1986 henvendte Stryn Turn og Idrettslag seg til Statkraft for å be om økonomisk støtte. Dette førte til en mindre sponsoravtale mellom Statkraft og Stryn Turn og Idrettslag.

Informasjonssjef Petter Skjelstad benekter at dette ble gjort for å vinne goodwill for utbyggingen av Breheimen – Stryn. – Dette var kun for å hjelpe en lokal idrettsforening som hadde behov for økonomisk bistand.

Store forventninger

Sponsoravtalen med Norges Volleyballforbund har imidlertid helt andre dimensjoner. Bortimot én million kroner ble tatt ut av Statkrafts totale budsjett for 1986 og plassert i budsjettposten «informasjon». Herfra ble summen overført til Norges Volleyballforbund.

—Før vi har vunnet mer erfaring, ønsker vi ikke å sponse andre enn Norges Volleyballforbund, sier Skjelstad. Han innrømmer at han er spent på om Statkraft får valuta for pengene. —Vi har store forventninger til denne avtale, sier han.

På spørsmål om hvordan man måler goodwill, kan han ikke vise til noe barometer. —Innen 1. juli skal vi evaluere den første perioden, undersøke om det vi har fått tilbake står i samsvar med forventningene. Hvis vi mener sponsoravtalen har gjort Statkraft mer kjent utad, kan det bli aktuelt å forlenge avtalen med nok ett år. Men vi vil vurdere dette meget kritisk.

Rekrutteringsfremstøt

—Men hvorfor akkurat volleyball?

—Volleyball er en typisk skole- og studentidrett, noe Statkraft kan ha nytte av i rekrutteringssammenheng. Volleyball spilles i dag over hele landet. Forbundet er meget godt organisert, og er det sjuende største særforbundet i Norge. Dessuten var Norges Volleyballforbund det desidert mest interessante på sponsormarkedet i den aktuelle perioden. Et vesentlig poeng er også at volleyball er en idrett i ekspansjon, i likhet med andre hall-idretter. Nye haller som stadig dukker opp, bekrefter den økende interessen, noe som igjen vil komme Statkraft tilgode.

Statkrafts informasjonssjef Petter Skjelstad har, siden han tiltrådte sin stilling 1. september i fjor, ønsket å styrke informasjonsvirksomheten både internt og eksternt, og han understreker at denne sponsoravtalen er en del av denne virksomheten.

Vi kan imidlertid ikke dy oss: —Er det forsvarlig å bruke våre skattepenger i økonomisk trange tider til en omfattende reklamekampanje for et statsmonopol? —Jeg personlig har ingen store betenkeligheter med dette. Pengene går jo til et godt formål, sier Petter Skjelstad.

Sponsoravtalen med Norges Volleyballforbund er et viktig rekrutteringsfremstøt mener man i Statkraft. Volleyball er en typisk skole- og studentidrett, og det er en idrett i ekspansjon. Foto: Samfoto.

Sponsoravtalen

Den 4. november 1986 inngikk Statkraft en sponsoravtale med Norges Volleyballforbund. Avtalen ble gjort gjennom firmaet Sponsor Service A/S. Statkraft gikk inn som hovedsponsor for herre- og damelandslaget i volleyball. For bortimot én million kroner får Statkraft blant annet enerett til all draktreklame på treningstøy, oppvarmingstøy og spilledrakter. Statkraft får dessuten rett til inntil 12 meter best mulig plassert arenareklame ved alle landskamper i volleyball som spilles i Norge. I tillegg får bedriften eksponere seg på trykksaker og informasjonsmateriell som gis ut av forbundet.

Formålet er å eksponere og profilere Statkraft ved volleyballforbundets aktiviteter og arrangementer, stimulere til goodwill overfor Statkraft, men også stimulere tiltak som drives i Norges Volleyballforbunds regi. Med andre ord; gjensidige forpliktelser.

Norges Volleyballforbund forplikter seg til å fremme Statkrafts interesser og å vise lojalitet overfor bedriften.

Det skal oppnevnes en arbeidsgruppe som skal bestå av representanter fra Norges Volleyballforbund, Statkraft og Sponsor Service A/S. Gruppen skal møtes jevnlig for å utarbeide nye PR-fremstøt.

Innen 1. juli 1987 skal Statkraft avgjøre om sponsoravtalen skal gjelde ut over den fastsatte dato, 30. oktober 1987.

Dersom Norges Volleyballforbund misligholder avtalen ved bevisst å unnlate eksponering av Statkraft, for eksempel ved å bruke annet utstyr i media eller ved å opptre på en måte som kan skade Statkraft, kan Statkraft kreve å redusere betalingen eller å annulere avtalen med øyeblikkelig virkning.

Vikfalli

over til Breheim-verkene

Tekst og foto: Per Joranger

Den 1. januar 1987 ble driften av Vikfalli kraftverk overført til Statkraft og innlemmet i Breheim-verkene i Luster. Hvordan ser man på dette i Vik? Vi har intervjuet ledelse og ansatte.

En regnfull dag i desember avla Fossekallen Vikfalli kraftverk et besøk. Vi ville fange opp noe av stemningen før overføringen til Statkraft fant sted, og driftsbestyrer Kjell Espeland tok vel imot oss. Vi spurte ham hva Vikfalli egentlig er?

Hva er Vikfalli?

—Det var Sognekraft som planla utbyggingen av Vikfalli, som i dag består av fire kraftstasjoner — Målset, Refsdal 1 og 2 og Hove. Tilsammen produseres det her gjennomsnitlig 750 kWh/år.

I 1963 tok Sognekraft kontakt med NVE for å få staten med på utbyggingen. Etter en del att og frem kom man frem til en fordelingsnøkkel på 88 % til NVE og 12 % til Sognekraft. Det ble oppnevnt et styre med tre representanter fra NVE og to fra Sognekraft, forteller Espeland.

I 1975/1976 bygde Vikfalli en driftssentral i Vik sentrum, som fikk styringen med kraftstasjonene i Vik og koblingsstasjonen i Fardal. I 1978 ble Leirdøla kraftverk koblet til sentralen.

—Det har vært 17—20 personer ansatt ved Vikfalli i disse årene, sier Espeland. —Vi har vel egentlig vært underbemannet — men vi har forsøkt å drive så rasjonelt som mulig.

Vikfalli innlemmes i Statkraft

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Jostedal-utbyggingen, vedtok Stortinget at driftssentralen for det nye driftsområdet skulle legges til Luster. Dette er det registrert motstand mot i Vik, Espeland.

Driftsbestyrer Kjell Espeland ved Vikfalli kraftverk.

—Det var vel naturlig at politikerne i Vik kjempet for å få den nye driftssentralen til Vik. Vi spilte på lag med poltikerne her. I Luster var politikerne minst like aktive for å påvirke Stortingets representanter til sin fordel. Ikke noe galt i det — det er en demokratisk rett vi har i samfunnet. Siden Stortinget vedtok plasseringen av driftssentralen, har vi godtatt situasjonen. Vi er tatt med på råd når det gjelder administrativ oppbygging av Breheim-verkene, og hvordan Vikfalli skal fungere under de nye forhold, forsikrer Espeland.

De ansatte vil merke lite

Hva vil overføringen til Breheim-verkene bety for de ansatte i Vikfalli, spør vi driftsbestyreren.

—For de fleste vil nyordningen få liten betydning. Vi må ha minst like mange ansatte i Vik som før. For meg personlig vil det imidlertid bli stor forandring, det er greitt. Jeg har tre år som driftsbestyrer bak meg. Det er ikke

Svein Orvedal har slått seg ned på skrivebordet til tillitsmannen Per Rinde. De er enige om at Vikfalli er en god arbeidsplass.

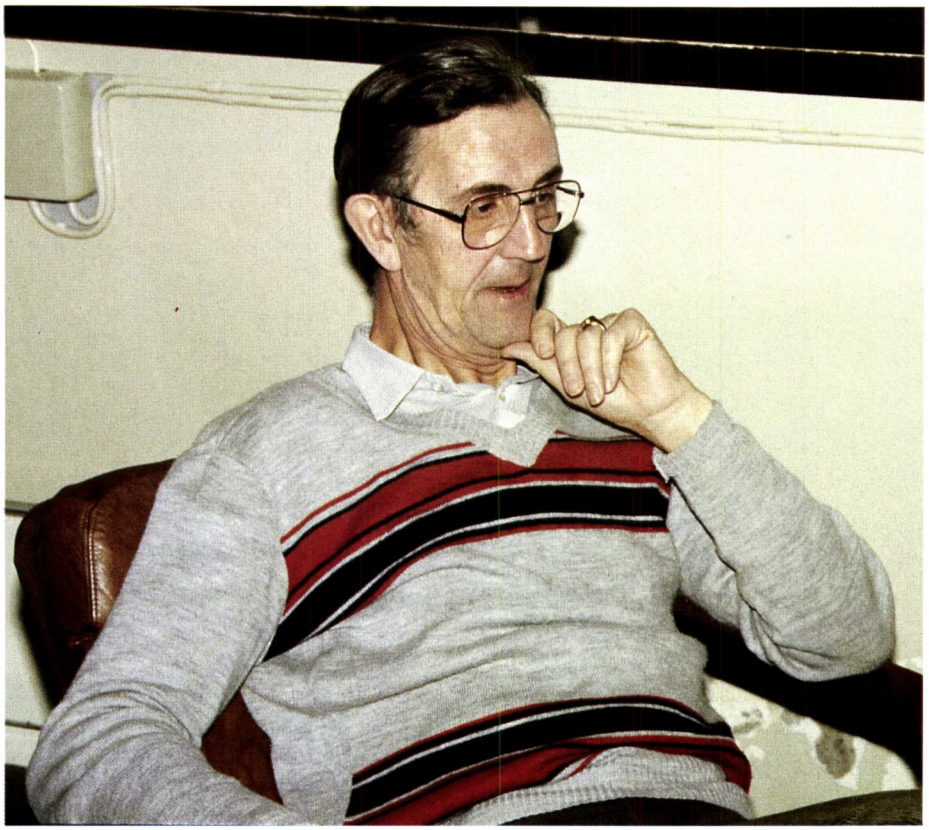

Merkantil leder John Vange blir ikke arbeidsledig etter overgangen til Breheim-verkene.

tvil om at jeg har hatt en fri stilling, selv om styret har tatt beslutningene i de store saker. Men når dette er sagt, er jeg ikke i tvil om at samarbeidet med den nye driftssjefen for Breheim-verkene vil bli det beste, mener Espeland, som legger til at også den merkantile leder vil merke forandring i arbeidsrutinene. —Men arbeidsledig blir han ikke, nei!

I styrerommet finner vi tillitsmannen Per Rinde. Vi går rett på sak og spør om hverdagen blir annerledes for ham fra 1. januar 1987?

—Nei, det håper jeg da ikke. Vi har etter hvert fått god informasjon om overgangen til Statkraft. Det blir en myk overgang fordi vi mentalt har forberedt oss på dette. Vi satte frem en del betingelser i forbindelse med overgangen, og vi føler at vi er blitt hørt. Hverdagen blir nok stort sett som før. Driftssentralen i Gaupne skal ikke tas i bruk før Jostedal kraftverk kommer i drift i 1989, og det er meningen at

Olav Røyrvik, Odd Vangsnes og Kjell Espeland. Styrepulten til Vikfalli blir stående også etter at den nye driftssentralen i Gaupne er tatt i bruk.

sentralen i Vik skal brukes som satelittsentral i en tid dersom dette er nødvendig.

En god arbeidsplass

Rinde svarer et ubetinget ja på spørsmålet om Vikfalli er en god arbeidsplass. —Når vi ser på den uroen som preger store deler av arbeidslivet i dag, så er arbeidsplassen vår så god at man blir trygg langt inne i sjela. Vi vet at dette med kraftforsyning er håndfaste greier, ja. Flere av oss som arbeider her har vært med under anleggstiden.

Rinde er også engasjert i energipolitikk generelt. —Vi forsøker å følge med i debatten om alternative energikilder. Forbundet vårt, NEKF, er i høy grad engasjert, og inspirerer oss. Når vi nå har vært vitne til det som skjedde i Sovjet, kommer vannkraften klarere frem. Det er en ren, billig og ufarlig kraftkilde. Jeg mener ikke at vi skal bygge ut vassdrag ukritisk, men vi må i sterkere grad veie tingene opp mot hverandre. Det har også skjedd en holdningsendring hos dem som bygger ut. Jeg tenker da på dette med å gå skånsomt frem og rydde pent opp etter seg.

—Når jeg hører på argumentene til dem som vil verne så og si alt, så må jeg si at jeg forstår dem ikke, legger Rinde til. En klokke ringer, telefonen kimer og Rinde må ile til kontrollbordet for å ta imot signaler fra Leirdøla kraftverk.

Vi ønsker de ansatte ved Vikfalli velkommen til Statkraft.

Frist for innsendelse av stoff til Fossekallen nr. 3/197 er fredag 6. mars. «Hastestoff» til nr. 2/1987 kan mottas inntil torsdag 19. februar, dersom redaksjonen er varslet om dette på forhånd.

Forsvundne pensjonister

Gjennom et møysommelig detektivarbeid har redaksjonen «funnet» 254 pensjonister som ikke tidligere har fått Fossekallen. De er nå kommet på distribusjonslisten. Men med dette oppfordrer vi alle avdelinger i NVE og Statkraft til å sørge for at pensjonistene får det de har krav på. Meld fra til Redaksjonen!

Breforsker Bjørn Wold om Austdalsbreen:

—Usannsynlig at breen forsvinner ...tror jeg

Av Aksel Nicolai Tonjer

Det ble store avisoverskrifter da det i høst viste seg at store deler av fjellgrunnen under Austdalsbreen ligger lavere enn den høyeste regulerte vannstand i det fremtidige magasinet til Jostedal kraftverk. Spekulasjonene om hva dette ville føre til, var mange. Og selv om breforskerne kan avkrefte noen av spekulasjonene, er det svært lite de vet om hvordan breen vil oppføre seg.

Det er Jostedal-utbyggingen og oppdemmingen av Styggevatn/Austdalsvatnet det her er snakk om. Vannstanden ligger i dag på 1 157 meter over havet og her skal høyeste regulerte vannstand heves til 1 200 meter over havet. På oppdrag fra Statkraft ble istykkelsen på Austdalsbreen og omkringliggende breområder målt med breradar våren 1986. Disse data ble bearbeidet i løpet av sommeren, og et kart over bunntopografien ble laget. Kartet viste at fjellgrunnen under store deler av Austdalsbreen er lavere enn høyeste regulerte vannstand i det fremtidige magasin. Dette lavområdet fortsetter over i nabobreen Stegholtbreen. Lavområdet har form av flere bassenger med mellomliggende terskler. Disse tersklene ligger nær høyeste regulerte vannstand.

Passasjer i tersklene?

For å kontrollere breradaren ble det i august/september foretatt boringer på en av tersklene. Disse undersøkelsene viste sannsynlige fjellhøyder som ligger 6—25 meter over høyeste regulerte vannstand.

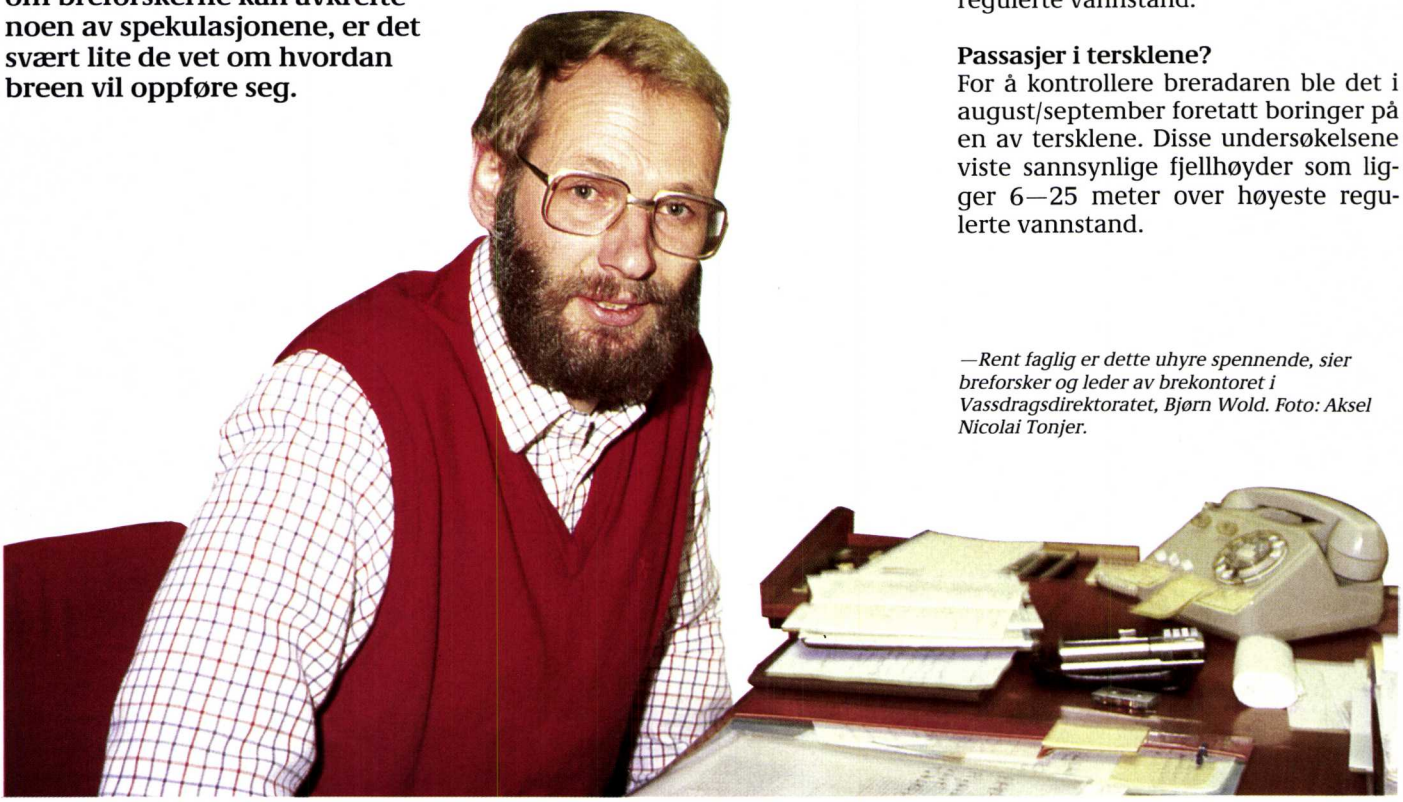

—Rent faglig er dette uhyre spennende, sier breforsker og leder av brekontoret i Vassdragsdirektoratet, Bjørn Wold. Foto: Aksel Nicolai Tonjer.

—Kan dere være sikre på at disse tersklene ikke inneholder passasjer som er lavere enn høyeste regulerte vannstand, breforsker og leder av brekontoret i Vassdragsdirektoratet, Bjørn Wold?

—Det kan vi selvfølgelig ikke være helt sikre på. Det fins mulighet for dype sprekker og trange daler i disse tersklene som vi ikke har fått registrert.

Ikke vann mot Nordfjord

—Kan noen av de hypoteser og spekulasjoner som er fremsatt, avlives?

—Det ble blant annet spekulert på om vannet fra magasinet kunne renne under breen mot Nordfjord, men dette kan avvises som umulig. Fjellgrunnen under breen mot Nordfjord er 100—200 meter høyere enn høyeste regulerte vannstand. Derimot kan vi ikke helt avvise muligheten for at vannet skal kunne dreneres ut under breen mot Stegholtbreen og Jostedalen dersom det skulle oppstå store forandringer i bremassen.

Breen kan skli frem

—Hvilke endringer vil skje med breen?

—Det er det nesten umulig å si, men det finnes to sannsynlige teorier. Den ene, som vi regner som mest sannsynlig, går ut på at breen vil kalve tilbake. Med den viten vi har, regner vi med at den går tilbake mot den første terskelen legger om lag 1,5 km innenfor dagens brefront. Den andre går ut på at ved heving til høyeste regulerte vannstand vil vanntrykket under breen øke, med det resultat at breen sklir frem.

—Hvilke konsekvenser vil dette ha for magasinet og kraftverket?

—Det vil ikke skje noe dramatisk for anleggets del. Magasinet vil kunne få større eller mindre volum enn planlagt, avhengig av breens reaksjoner og de restriksjoner som eventuelt må legges på oppdemmingen. Bølger i magasinet som følge av isras er noe som vurderes i denne sammenheng, sier Wold.

Stengte ski- og fotturruter?

—Hva vil skje med naturen?

—Det er klart at den vil kunne endre karakter. Hvis breen trekker seg tilbake, vil sannsynligvis en del av de nåværende ski- og fotturrutene i området bli stengt. En tilbakegang vil også kunne

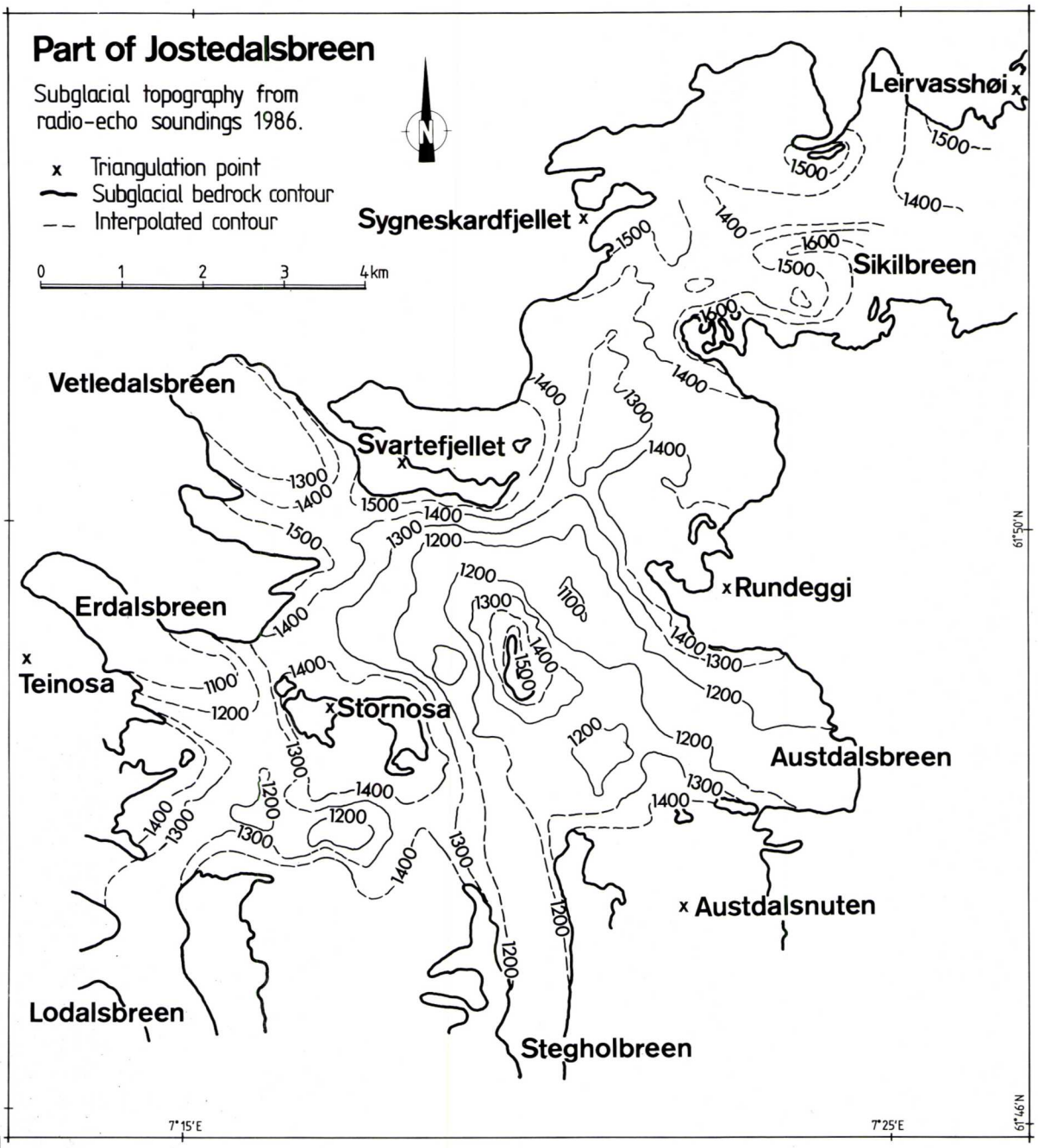

Kart over bunntopografien på nordre deler av Jostedalsbreen, med 100 meters høydekoter inntegnet. Slik ville terrenget se ut hvis hele breen var borte. Terrenget under Austdalsbreen ville på mange måter bli svært likt dagens terreng langs Styggevatn/Austdal svatn.

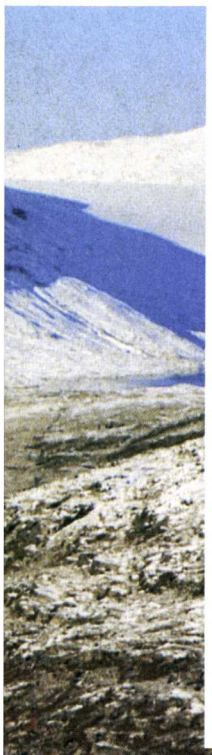

føre til økt bevegelse i den bakenforliggende breen, med større oppsprekking, og etterhvert en senkning av breoverflaten som følge.

Begrenset erfaringsmateriale

—Kan dere si noe om andre mulige reaksjoner fra breens side?

—Vi har diskutert dette spørsmålet i det glasiologiske miljø både i Norge og i utlandet, men meningene er delte. Det kommer av det begrensede erfaringsmaterialet vi sitter med. Det fins ingen parallelle saker som vi kan sammenligne med. Denne saken fører oss inn på områder som vi ikke har vært borte i før. Rent faglig er derfor dette uhyre spennende, både nasjonalt og internasjonalt.

Alvorlige konsekvenser

—Hva mener dere nå bør gjøres?

—Vi mener at de mulige konsekvensene er av så alvorlig karakter at de bør undersøkes grundig. Vi har foreslått at det settes i gang arbeid med en konsekvensanalyse som må foreligge før oppfylling av magasinet starter. Vi mener også at enkelte undersøkelser bør fortsette også etter den første oppfylling av magasinet, både for å registrere eventuelle forandringer, og for å skaffe de nødvendige data til beregning av hvordan breen vil utvikle seg uten påvirkning fra magasinet.

—Kan breen forsvinne helt?

—Det er usannsynlig at den forsvinner, tror jeg, sier breforsker Bjørn Wold.

Om få år vil naturen her bli totalt forandret. Ikke bare vil vannet bli hevet med 43 meter, men breen, vil sannsynligvis trekke seg 1,5 km tilbake. Foto: Per Joranger.

Valfart til kjemperas

Ved Arne Solvoll

Forbygningsavdelingens arbeid foregår ofte «i det stille» — inntil noe skjer. Raset ved Fosshaug som fikk fete overskrifter i avisen Nordlys 4. mai 1984, er et eksempel på dette. Raset kom imidlertid ikke så overraskende på Forbygningsavdelingens Nord-Norgekontor.

Kjent rasområde

Fra tidlig på 1950-tallet har oppsitterne i dette området hatt sterke ønsker om å få sikret de store leirbruddene ved Fosshaug—Årskog. Bruddaktiviteten var stor, og i 1958 utløstes et relativt stort ras like ovenfor gården Årskog. Raset sperret en stund hele elveløpet. Forbygningsavdelingen ble brakt inn i bildet etter en søknad om sikring i 1963, og en plan for dette arbeidet ble lagt frem samme år.

Imidlertid ble planen lagt på is, antagelig på grunn av høye kostnader. Kommunen måtte den gang skyte til en femtedel av kostnadene som distriktsbidrag. Bruddaktiviteten avtok dog ikke, og nye småras gikk med korte mellomrom. Særlig var det de nedre deler av leirområdet som var utsatt, og erosjonen truet etter hvert med å utløse store ras.

Foreløpige sikringsarbeider

For å sikre hele den aktuelle strekningen krevdes det en 920 meter lang forbygning, delvis i komplisert og bratt lende. Ettersom bruddaktiviteten var størst i det nederste området, ble det derfor lagt frem en ny plan til sikring av de nederste 500 meter. Dette skjedde i 1979, og planen ble vedtatt utført i 1981. Arbeidet ble satt igang i 1982, og de nedre deler av rasområdet var sikret ved utgangen av 1983.

Arbeidene som var utført, sikret bare de nedre deler av det rasfarlige området, og vi var klar over at rasfaren stadig økte ovenfor den utførte parsellen. Problemet i området var nå ikke lenger bare av økonomisk art, men i høyeste grad teknisk. Ikke minst måtte vi tenke på sikkerheten for dem som skulle utføre anleggsarbeidet.

Storraset går

Det kom derfor ikke overraskende på oss da vi ble underrettet om storraset onsdag 2. mai 1984. Som vi fryktet, var raset gått ovenfor vårt utførte arbeid. Raset hadde en størrelse på anslagsvis 50 000—60 000 kubikkmeter, og deler av raset hadde feid over elva. Svære ansamlinger av leirmasser lå og sperret to tredjedeler av elveløpet, og på høyre bredd grinte et digert sår mot oss.

Raset fikk stor publisitet i lokalpressen og lokalradioen. Dette førte til en hel folkevandring til området. Folk ville se hva naturkreftene hadde satt igang.

Fare for nye ras

Et umiddelbart sterkt press ble lagt på Forbygningsavdelingen for å få sikret området. En av grunnene var nok at de beste fiskeplassene nedenfor Målselv-området ligger akkurat her. Men mest bekymringsfullt var dog faren for en videre uheldig utvikling av elveløpet i dette området, en utvikling også med nye store ras.

«Aldri så galt at det ikke er godt for noe», sies det. I og med storraset var forholdene midlertidig blitt mer stabile med tanke på nødvendige anleggsarbeider i fremtiden. Mindre ras gikk dog ennå i rasgropa. Nå var det i grunnen bare å vente å se — og så slå til på et gunstig tidspunkt, før rasfaren igjen fikk utvikle seg. Og imens måtte nye planer vedtas og bevilgninger skaffes til arbeidet.

Tele ga trygghet

Nye målinger ble foretatt utpå høsten, og vinteren 1985 ble en plan for sikring av de øvre deler av rasområdet lagt frem. Planen ble vedtatt høsten 1985, og arbeidet satt igang like under jul. Vi var avhengige av tele i massene før vi kunne gå til aksjon med maskiner i raset. Den nye «elvemelen» ble markert ved graving gjennom massene, og tilkjøring av stein gikk hånd i hånd, uten forutsatte vansker. Telen lå som en kappe over hele området, og ga trygghet for folk og maskiner.

Da våren 1986 opprant, var området beskyttet med sprengt stein i anseelige mengder. Nå er det bare å vente på at elva skal slipe til og utforme det kommende løp.

Skuelystne fra fjern og nær valfartet til rasområdet på Elvskiftneset. Her Siri Oskal fra Sørreisa. Raset i bakgrunnen. Foto: Kjell Arne Sollied.

Raset ved Fosshaug fikk fete overskrifter i lokalpressen, og et umiddelbart sterkt press ble lagt på Forbygningsavdelingen for å få sikret området. Ikke minst fordi de beste fiskeplassene nedenfor Målselv-området ligger akkurat her. Nå er arbeidet utført, og området sikret med sprengt stein i anseelige mengder. Bildet er tatt like etter at raset gikk. Foto: Olav Råmundal.

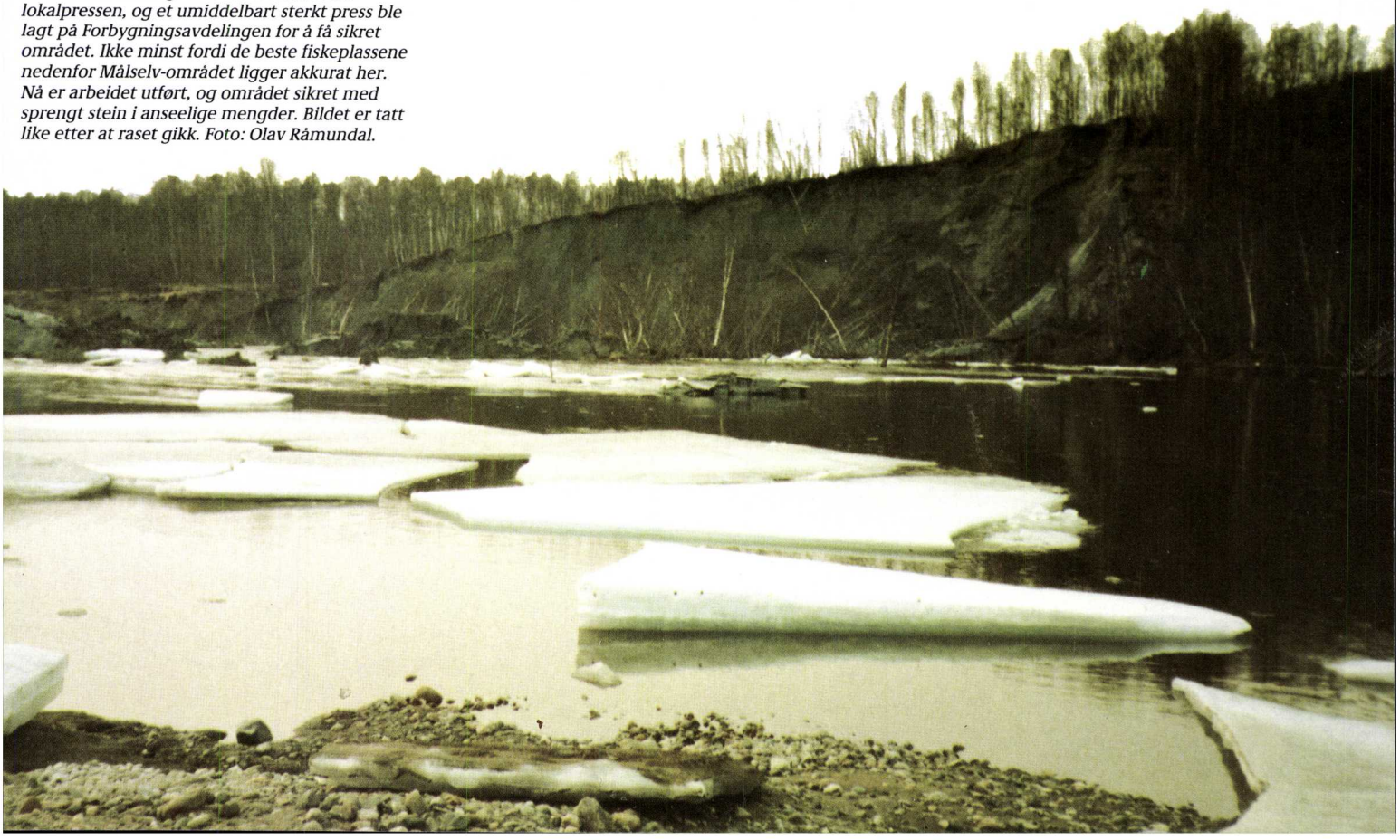

Vassdragsdirektoratets kontaktkonferanse med Miljøvern

I kjølvannet av 100 års bølgen

Tekst: Marit Flood
Foto: Bjarne Nicolaisen

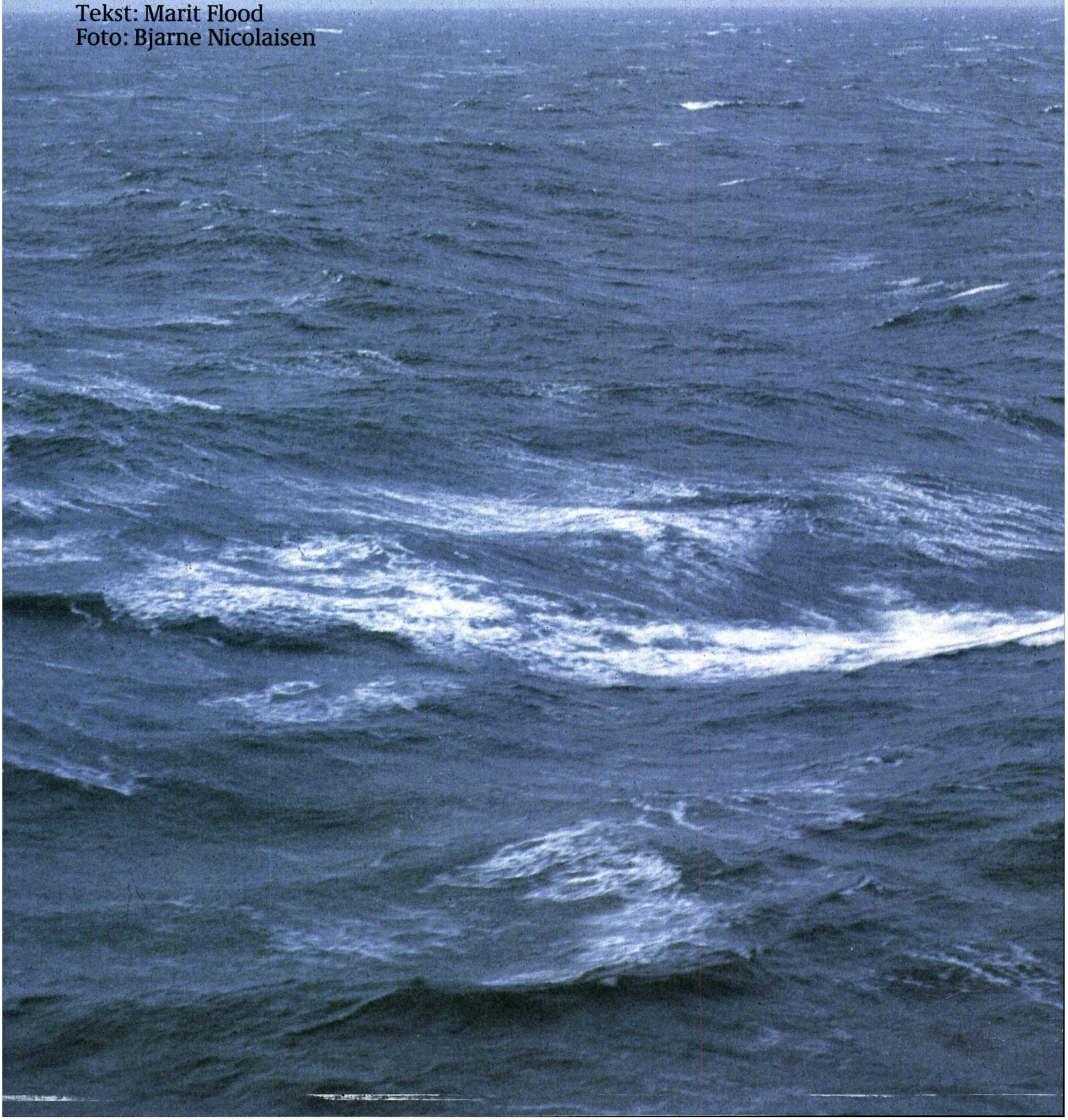

delingen ved fylkesmannsembetet 2.—4. desember 1986:

Samarbeid er stikkordet for forholdet mellom de nylig opprettede miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetet og Vassdragsdirektoratet i NVE. I den forbindelse ble det 2.—4. desember i fjor arrangert en kontaktkonferanse i Vassdragsdirektoratets regi.

Konferansen gikk av stabelen på M/S Kronprins Harald som seiler mellom Oslo og Kiel, og det hersker enighet om at arrangementet lovet godt for fremtiden. Når bølgene til tider gikk høyt, skyldtes det ikke konferansen, men de særdeles ublide værguder.

Miljøvernavdelingene hos fylkesmennene er en forholdsvis ny organisasjon. De ble opprettet etter stortingsvedtak 1. september 1982, og ledes av en miljøvernleder. Avdelingene er delt inn i fire seksjoner: Vann

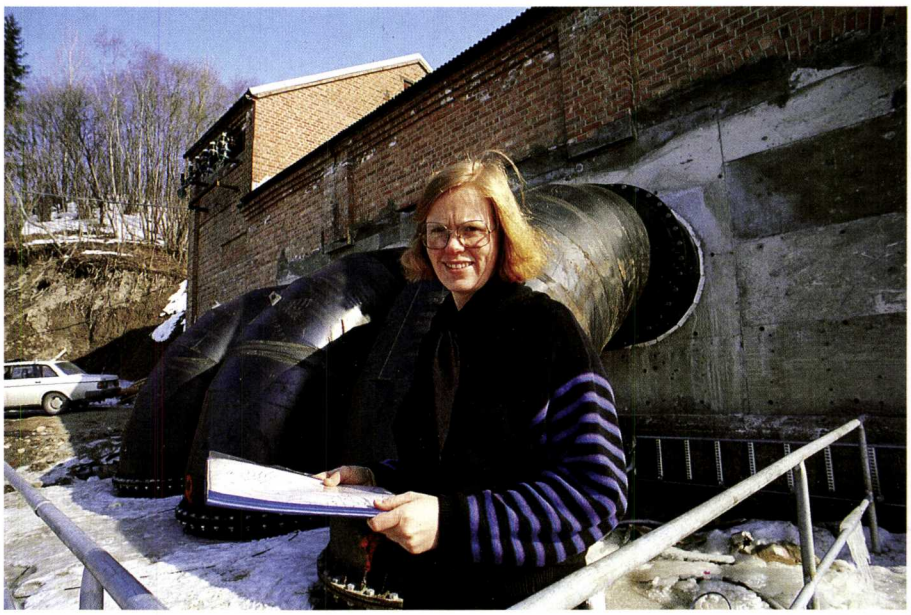

Reaksjonene etter konferansen tyder på at den var en god begynnelse til et samarbeid mellom miljøvernavdelingene og Vassdragsdirektoratet, mener artikkelforfatteren Marit Flood. Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto.

— avløp og renovasjon, Naturvern/friluftsliv, Fiske og Vilt. I tillegg er Fylkeskartkontoret lagt til miljøvernavdelingen.

I 1986 ble miljøvernavdelingen styrket med en ny stilling, nemlig en vassdragsforvalter. Delvis er disse stillingene besatt med de tidligere fylkesrepresentantene for Samlet plan, men noen av vassdragsforvalterne er helt nye innen vassdragsforvaltning.

Samarbeid over etatsgrensene

Miljøvernavdelingene har på flere fagområder saker til behandling som spesielt angår Vassdragsdirektoratet. Det er derfor viktig at vi legger opp til et positivt samarbeid mellom fylkesmannens miljøvernavdeling og NVE.

I begynnelsen av desember i fjor arrangerte Vassdragsdirektoratet en kontaktkonferanse for å styrke samarbeidet mellom miljøvernavdelingene og direktoratet. Konferansen var spesielt rettet mot miljøvernlederne og vassdragsforvalterne. Vassdragsdirektoratet og Energidirektoratets konsesjonsavdeling ville informere om sine arbeids- og forvaltningsoppgaver, og man ønsket å ta opp temaer der samarbeidet med miljøvernavdelingene er spesielt viktig. Særlig ønsket Vassdragsdirektoratet å formidle kontakt mellom miljøvern-avdelingene og direktoratets distriktskontorer.

I forkant av konferansen arrangerte Vassdragsregisteret kurs om registeret for vassdragsforvalterne i Middelthuns gate. Etter dette var selve konferansen lagt til M/S Kronprins Harald mellom Oslo og Kiel.

«Stormfullt» møte

Enkelte syntes dette var dristig med de værforhold man kan ha i Skagerak i begynnelsen av desember. Det skulle også vise seg at været fikk betydning for avviklingen. Da vi skulle gå ombord kl 1200, var båten på grunn av meget ugunstige værforhold ennå ikke kommet inn fra forrige tur. Etter en noe kjølig venting, fikk vi imidlertid gå ombord og konferansen kom i gang bare én time forsinket.

Innvendig bar båten ikke preg av uværet, men hele besetningen var blitt purret kl. 0300 siste natt, og hadde siden jobbet med å rydde opp og fjerne alt som var knust. Gamle sjøfolk kunne fortelle at maken hadde de aldri opplevet den tiden *de* hadde vært på sjøen. Den bølgen de hadde møtt nord for Skagen som hadde kastet rundt på alt i båten, ble betegnet som «100-årsbølgen», 15 meter høy.

På bildekket hadde tre trailere veltet, og dem klarte man ikke å få ut før sent på kvelden. Vi ble derfor syv timer forsinket fra Oslo.

Konferansen hadde imidlertid vært i gang siden kl 1400, og vi hadde fått både mat og drikke. Vi led med andre ord ingen nød. For øvrig forløp båtturen helt greit, med «forbausende» lite sjøgang.

Variert program

Selve programmet var delt inn i fire sesjoner. I første sesjon presenterte avdelingene i Vassdragsdirektoratet seg selv. I andre sesjon ble konsesjonsbehandling av vannkraftprosjekter tatt opp, og i tredje sesjon sto saksbehandlingen ved forbygningssaker og mindre inngrep i vassdrag på programmet. I sesjon 4 ble energidirektoratet presentert, og saksbehandlingen ved konsesjonsbehandling av kraftlinjer ble tatt opp.

Til slutt ble det informert om en del av Vassdragsdirektoratets servicetilbud, og seminaret ble oppsummert av miljøvernleder E. Vindenes og direktør Pål Mellquist.

Ettersom konferansen ble lenger enn planlagt, ble det også lagt inn en uformell gruppesamtale, og det ble tid til flere plenumsdiskusjoner.

Grundige forberedelser ga godt resultat

Fra Vassdragsdirektoratets side var det lagt ned mye arbeid i forberedelsene, og det var lagt stor vekt på presentasjonsformen. Det kom inn mange positive reaksjoner både under og etter konferansen, og det virket som mange syntes de hadde fått høre ting som vil komme til nytte i deres daglige arbeid.

Konkret fremkom det blant annet ønske om et kurs i hydrologi for vassdragsforvalterne, og dette vil Hydrologisk avdeling ta seg av.

Reaksjonene etterpå tyder på at det var enighet om at konferansen var en god begynnelse til et samarbeid mellom miljøvernavdelingene og NVE-Vassdragsdirektoratet, og det er nå opp til alle impliserte og følge opp i de daglige konkrete sakene.

Samarbeid er stikkordet for forholdet mellom de nylig opprettede miljøvernavdelinge ne ved fylkesmannsembetet og vassdragsdirektorat et i NVE. Derfor arrangerte Vassdragsdirektoratet en kontaktkonferanse som gikk av stabelen på Kiel-fergen i desember i fjor.

Små rekrutter med store forbilder

Du anleggsleiar, kor mykje veg Caterpillaren til Sæbøen? —Kor høgt er det under ein dumpers? —Er det masse hulder i tunnelene? —Er huldrene store?

Dette var noen av spørsmålene som anleggsleder Odd Hotvedt og informasjonsmedarbeideren ved Jostedal-anlegget måtte prøve å svare på, en formiddag i september da de besøkte Jostedal skole.

Det var særlig førsteklassingene som var aktive med pågående spørsmål. De levnet ingen tvil om at de var svært så orientert om hva som foregikk i dalen og på fjellet. De var imidlertid skeptiske til påstandene om at det finnes hulder i tunnelene og i dalen, og skepsisen ble ikke mindre etter vårt besøk.

Førsteklassingene hadde allerede bestemt seg for hva de skulle gjøre når de ble ferdig med skolen. Alle skulle de bli entreprenører. Det var tydelig at de hadde mange forbilder i dalen, og rekrutteringen til bransjen skulle dermed være sikret.

Det var koselig å besøke denne skolen. Behovet for informasjon i skolen om kraftutbygging og energispørsmål er utvilsomt stort i dagens samfunn. Det viser den store pågang fra skoleklasser som ønsker å bli orientert om anleggsdrift. Tiden blir ofte knapp, vi må rekke over mye på en dag. Etter hva vi har registrert, er det stort behov for egnet materiell til slik informasjon. Vi slutter oss derfor til initiativet fra Elforsyningens Informasjonstjeneste om å prioritere arbeidet med strategi for skoleinformasjon om el-bransjen.

Tekst og foto: Per Joranger

—Kor mykje veier Caterpillaren min tru? spør Arne Søbø seg.

Anleggsleder Odd Hotvedt i samtale med 1. klassingene på Jostedal skole.

ORDET ER FRITT

Elveforbygging i Skaugdal

Undertegnede vil med dette rette en hjertelig takk til NVEs folk. Det gjelder både planleggere og planutførere.

Om det har vært litt meningsforskjell mellom meg og planleggerne, har det blitt utvisket gjennom det enestående arbeid planutførerne utførte, og som vi nå ser resultatet av. Takk til alle i leiren ved Skånøybrua, verdalingene kan sine ting.

Videre vil jeg takke mine naboer, som ved avståelse av nødvendig grunn lot arbeidet komme så raskt til utførelse.

Et ærlig og godt naboforhold spiller en stor rolle i slike saker. Kommunen skal takkes for rask behandling, av det på den hvilende saksgang.

Om dette ikke var blitt gjennomført ville mitt bruk sannsynligvis sunget på siste verset.

Det var i 1981 at elva ved isgang tok med seg så og si all dyrka jord unntatt bakken, fjernet vegen, hagen på kårhusa, ødela alt i kjeller på uthus, kappet telefon- og lysstolper og gikk over én meter opp på stueveggen.

Ja, det var ikke med lett hjerte man så fremtiden i møte.

En pensjonert nabo sa det slik da han gikk og så på ødeleggelsene: —Hadde du enda vært så gammel at du hadde fått trygd.

Men med god hjelp fra de fleste hold, det være seg jordkjøring og kortsiktig leie av jord, kom vi da i gang igjen.

Vi hadde ei forbyggingsplan fra 1954 liggende, den ble nå fornyet og arbeidet igangsatt i 1985.

Takk til alle, på vegne av alle som nå er trygget.

Martin Hegerberg

Innlegget er sakset fra avisen Fosnafolket 7. september i fjor, og forfatteren er søkeren bak forbygningen ved Skauga ved Flatvatnet, Rissa. Slik ros er sjelden vare, selv om Balsgaards karer ved Trøndelagskontoret og alle de andre ved Forbygningsavdelingen i NVE ganske bestemt har fortjent den.

Tungmetaller og PCB

Fossekallen 10/86 inneholder en interessant artikkel «Kjernekraft redder liv» om et biotest-anlegg i tilknytning til Forsmark kjernekraftverk i Sverige. Artikkelen inneholder dessverre en kjemisk misforståelse, idet det både i ingressen og i selve artikkelen tales om «tungmetallet PCB» som forurenser Østersjøen og truer gråsel-bestanden der.

PCB er ikke et tungmetall, men en gruppe organiske forbindelser, polyklorerte bifenyler, som er mye brukt i kjølevæsker, transformatoroljer, impregneringsmidler, isoleringsmaterialer, plaststoffer og så videre. PCB nedbrytes langsomt og kan anrikes i levende organismer (så som gråselen i Østersjøen) gjennom næringskjeden. Diverse skader, blant annet på lever og nyrer er kjent, og det fryktes at PCB også kan virke kreftfremkallende.

Tungmetaller defineres gjerne som metaller med spesifikk vekt over 5 g/cm^3. Enkelte tungmetaller, så som kopper, sink, jern og mangan er livsnødvendige i meget små mengder, men kan i høye konsentrasjoner forstyrre stoffskifte og vekst. Viktige tungmetaller med tanke på vannforurensning er kadmium, bly og kvikksølv. I Østersjøen, som andre steder, tilføres tungmetaller vesentlig fra kjemiske og metallbearbeidende industri.

Arne Tollan

Forbygningsanlegg mot Skauga ved Flataunet.

Lakseekspert skriver historie

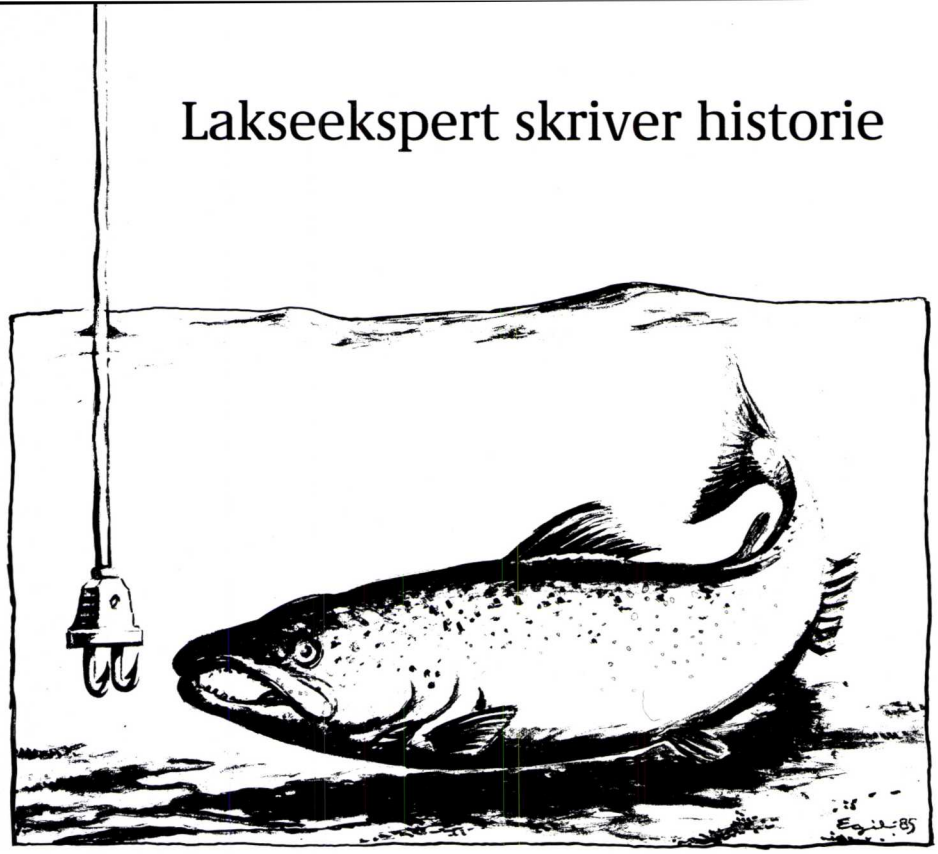

Fiskeribiologen og forskeren Magnus Berg har skrevet boka Det norske lakse- og innlandsfiskets historie. Fisketaten 1855—1986 som like før jul kom ut på Universitetsforlaget.

Neppe noen nålevende fiskerifagmann kjenner historien bak det norske lakse- og innlandsfisket i den grad som Magnus Berg. I årene etter krigen har han innehatt ledende stillinger i Fiskeetaten, der han i rikt monn har hatt sjansen til å påvirke utviklingen.

Boka har en kort innledning der leseren best vil huske forfatterens påstand om at den kjente prosten Peder Claussøn Friis var Norges første ferskvannsbiolog. I ulike skrifter fra cirka år 1600 beskrev Friis laksens vandringer og gyting, og disse skrifter har gyldighet den dag i dag. Det skulle gå over 250 år før andre visste mer enn denne prosten om laksens biologi.

Det historiske stoffet er delt inn i fem perioder:

1) Perioden før 1848 med de eldste lovregler om laksefisket der Gulatingsloven og Magnus Lagabøters landslov er svært sentrale.

2) Tidsrommet 1848—1875 der lakseloven av 1848 innfører fredningstider for laksefisket. For øvrig fikk man i denne perioden opprettet en fiskeetat med Magnus Hetting som landets første fiskeriinspektør fra 1868. De første klekkeriene bygges og allerede i 1855 var det oppført åtte slike der artene laks, sjø-ørret, fjellørret og røye var gjenstand for kultivering. I 1873 fantes 84 klekkerier for laks. De ble alle bygget for privat regning, men stat og kommuner ga bidrag til driften.

3) Tidsrommet 1875—1905. Fiskeriinspektør Hetting ble i 1874 erstattet av Anthon Thomas Landmark. Begge disse var jurister, men hadde uten tvil sterke naturfaglige interesser.

Det som særpreget laksefisket i denne perioden, var den sterke økning av kilenøter i sjøen, og en sterk satsing på bygging av laksetrapper for bedre gyting og oppvekst i flere vassdrag. Nettopp dette med laksetrapper er en av forfatterens kjepphester. Berg har som fiskerikonsulent i Nord-Norge og senere som sjef for fiskekontoret i etaten, vært arkitekt for mange av de fisketrapper som er bygget etter krigen.

Statistikken over utbyttet av laksefisket i norske elver kom i gang i 1876. Denne statistikken ble senere publisert i fiskeriinspektørens årsmelding inntil Statistisk sentralbyrå tok over i 1963 slik vi kjenner den fra dagens laksestatistikk.

Vårt første oppforingsanlegg av lakseunger fikk vi i 1895 på gården Ullern i Øvre Eiker. Optimismen var stor, men kunnskapene om laksens biologi var sparsom. Tapene ble derfor store. Arbeidet kom i miskreditt, og det skulle gå hele 50 år før dette for alvor ble tatt opp igjen.

4) Tidsrommet 1905—1946. Striden om laksefisket tilspisser seg. Elvefisket blir mer og mer et sportsfiske. Mange elver blir bortleid, særlig til engelskmenn.

Fisket med drivgarn kom i gang i våre fjorder straks etter århundreskiftet. Laksebestanden var på tilbakegang, og en ny lakselov av 1930 førte til strengere fredningsbestemmelser.

Vår tids problemer med forsuring og fiskedød i elver og vann er ikke av ny dato. Forfatteren hevder at omkring 1915—1916 var fiskeetaten opptatt med å finne årsaken til at auren døde ut i store områder i heiene på Sørlandet. Surheten ble målt i flere vassdrag og angitt som dødsårsak.

Arbeidet med innlandsfisk, særlig aure, kom i gang. Forsøksvirksomheten ble drevet av biologene Knut Dahl, Ola Olstad og Sven Sømme og førte til de første utsettingene av settefisk i 1935. Fiskerietatens stab besto av 6—7 personer på landsbasis. Arbeidet i felten ble basert på frivillig, gratis innsats fra foreninger og grunneiere.

5) Tidsrommet 1946—1986. Fiskerietaten førte en anonym tilværelse under krigen. I 1946 ble Sven Sømme fiskeriinspektør, og han ble mannen som skulle lede gjenoppbyggingen av etatens forskning og administrasjon etter krigen. Blant annet fikk Nord-Norge sin første fiskerikonsulent, og det var nettopp i denne stilling forfatteren av boka begynte sin løpebane i 1946.

For denne epokens del dreier boka seg mye om de endringer som har funnet sted i etatens oppbygging og ledelse, opprettelse av eget direktorat for vilt og ferskvannsfiske under Landbruksdepartementet, senere Miljøverndepartementet. Forfatteren legger ikke skjul på at han er uenig i store deler av den senere tids organisering av fiskerietaten. Et eget avsnitt om vassdragsreguleringer er også av interesse. Forfatteren har vært fiskerisakkyndig ved flere store vassdragsskjønn, og som leder av fiskekontoret har han god kjennskap til disse sakene. Mardøla og Alta blir berørt, og forfatteren legger ikke skjul på at han er uenig med naturvernerne i vassdragsreguleringssaker.

Boka er på vel 150 sider. Mange gode bilder bidrar til at det historiske stoffet blir lett-lest. Boka vil vekke stor interesse blant et vidt spekter av sportfiskere og fagfolk. Diskusjonen om laksen og innlandsfiskets historie (og fremtid) har fått et viktig bidrag fra pensjonisten og fagmannen Magnus Berg.

Ove Johansen

Magnus Berg: **Det norske lakse-og innlandsfiskets historie. Fiskeetaten 1855—1986.** Universitetsforlaget. Oslo 1985. 156 sider. Kr. 154,-.

Oppsynsmann Odd Leknes går av med pensjon:

Administrerte fjordspenn fra sykesenga

Tekst og foto:
Aksel Nicolai Tonjer

I det oppsynsmann Odd Leknes går over i pensjonistenes rekker, er den siste av dem som startet ledningsbyggingen etter krigen, sluttet. Avgangen ble behørig markert på anleggssenteret på Melhus med middag og overrekkelse av gaver til en av de store personligheter innen Statkrafts anleggsvirksomhet.

Det manglet ikke på gaveoverrekkelser under avslutningen. Her er det sjef for anleggssenteret på Melhus, Per Laukøy, som overrekker gave til Leknes, flankert av prosjektkoordinator for overføringsanlegg, Rolf R. Johnsen (t.v.) og sjef for overføringsanleggsavdelingen, Sverre Oftedal.

Oppsynsmann Odd Leknes, som gikk av med pensjon ved nyttår, blir karakterisert som en personlighet i Statkraft.

Hadde det vært opp til Leknes, ville det nok ikke blitt noen slik storstilt avslutning. Han er ikke av den typen som ønsker å fremheve seg selv. Men han har gjort seg bemerket, bevares.

Trålet landet

Leknes begynte sin løpebane i Statkraft i 1952, og har siden den gang vært innom alle aktiviteter innen ledningsbyggerfaget. Det er heller ikke langt fra at han har vært innom alle kroker i dette vidstrakte landet.

—Jeg er fra Sandnessjøen, men startet arbeidsdagen i Mosjøen. Det varte imidlertid ikke så lenge før det bar til Bjerkvik, forteller Leknes. —Senere bar det blant annet til Verdal, Oppland, Vestlandet, og Lakselv. Leknes har også vært på spesialoppdrag i Danmark, hvor han har vært med på å montere store spenn over Lillebelt og Limfjorden.

Tøffe tider

Leknes har vært innom de fleste fjordspenn. —Men hvordan var livet på linjeanleggene, spurte vi ham.

—Det var tøffe tider, særlig på vinteren, med dårlige brakker. Vi var 4—6 personer på hvert rom og måtte delvis lage maten selv. Den gang kjørte vi inn materiellet på hesteryggen, eller på vår egen! I dag brukes det helikopter. Ellers brukte vi hakke, spade og spett, der man i dag har kompressor og gravemaskiner. Utviklingen har vært

eventyrlig. Det har skjedd forandringer jeg ikke kunne ha drømt om. I dag har alle eget rom, og det fins badstu, TV-rom, hobbyrom, ja brakka er nesten som et luksushotell å regne.

—Hvilken betydning har dette hatt for folkene?

—Det har mye å si for trivselen, og arbeidet går fortere og lettere. Det gir også økt sikkerhet og trygghet, sier Leknes.

Avholdt sjef

Selv om Leknes er blitt beordret rundt i hele Norges land, har han aldri vegret seg mot det. Han er en mann av den gamle skolen som liker og respekterer autoritet. Han har vært ytterst lojal overfor ledelsen, men også en skikkelig kollega for sine underordnede. Han var en tøffing både overfor seg selv og sine arbeidskamerater, men tok seg så godt av dem, at de nærmest forgudet ham. Han stilte minst like store krav til seg selv som til sine underordnede, og kunne stå på døgnet rundt om nødvendig. Ja, han administrerte til og med et fjordspenn alene, mens han lå syk i køya i båten. Slike fjordspenn er meget krevende, men han fikk det til, Leknes.

—Jeg har jobbet sammen med veldig greie folk, sier Leknes. —Samarbeidet har vært godt både med dem over meg og dem under meg. Det har vært et godt kameratskap, og ingen surhet.

Arbeidet ble hobbyen

—Blir det vemodig å slutte?

—Det kan vel være litt vemodig, for jeg har vært på anlegg siden 1940. Det er nok litt galt å bo på brakke så lenge. Arbeidet blir hobbyen, men de som bor på brakke må bare innse dette. Det er litt seint å skaffe seg en ny hobby Når man blir 68 år, sier Leknes, som de siste årene har vært i Mosjøen, nær det sted han kom fra.

Avgangen til oppsynsmann Odd Leknes ble behørig markert med middag på anleggssenteret på Melhus. Til stede var ansatte på anleggssenteret, oppsynsmenn og overordnede fra administrasjonen i Oslo.

Leserundersøkelsen 1987

I disse dager går det ut brev fra Fossekallens redaksjon til rundt regnet 750 av våre lesere. Med brevet følger et spørreskjema som vi ber de «utvalgte» om å fylle ut og returnere. De svar vi får inn, skal danne grunnlag for et best mulig redaksjonelt innhold i tidsskriftet i fremtiden, og det vil også gi oss signaler om hva slags stoff som bør presenteres i eventuelt andre publikasjoner.

Jo flere svar vi får, jo bedre blir resultatet. Og for Fossekallens lesere er bare det beste godt nok! Derfor håper vi svarprosenten blir høy. Så altså — er du av de heldige, kryss av og send inn. Gjør ditt for Fossekallen!

Svarer du på vår henvendelse, er du dessuten med i loddtrekningen om en gevinst som virkelig er verdt å eie.

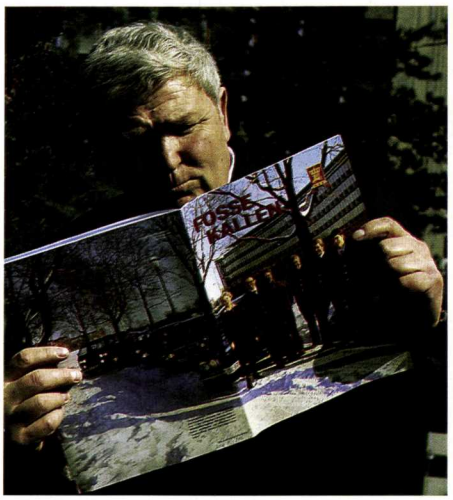

Hans Sperstad in memoriam

Tidligere vassdragsdirektør Hans Sperstad er død – 69 år gammel

Hans P. Sperstad ble født i Skjåk i 1917. Etter examen artium ved Eidsvoll offentlige landsgymnas i 1938 studerte han ved NTH hvor han tok eksamen som bygningsingeniør i 1942. Året etter ble han ansatt i NVE hvor han ble helt til han gikk av som vassdragsdirektør i oktober 1985.

Umiddelbart etter fredsslutningen var han aktivt med på oppbyggingen av kraftforsyningen i Finnmark, og deretter ledet han utvidelsen av Glomfjord kraftverk frem til midt i 1950-årene. Hans eksamenspapirer vitner om en betydelig teoretisk legning, men for oss som kjente ham, er det ingen tvil om at han i sinn og skinn var en praktiker som talte ut fra egne erfaringer.

Denne praktiske innstillingen tok han med seg inn i den delen av sitt yrkesaktive liv som skulle bli av så stor betydning både for ham selv og for vår vassdragsforvaltning. Privat ga Sperstad uttrykk for at han følte det som om han hadde arbeidet i tre vidt forskjellige tidsepoker. Den første preget av små ressurser, men med en ukuelig vilje til å få landet på fote og i virksomhet igjen. Den andre som en slags mellomepoke hvor vekst og muligheter startet sin sterke ekspansjon. Til slutt 1970- og 1980-årene som var preget av debattene om vår bruk eller misbruk av naturresurssene.

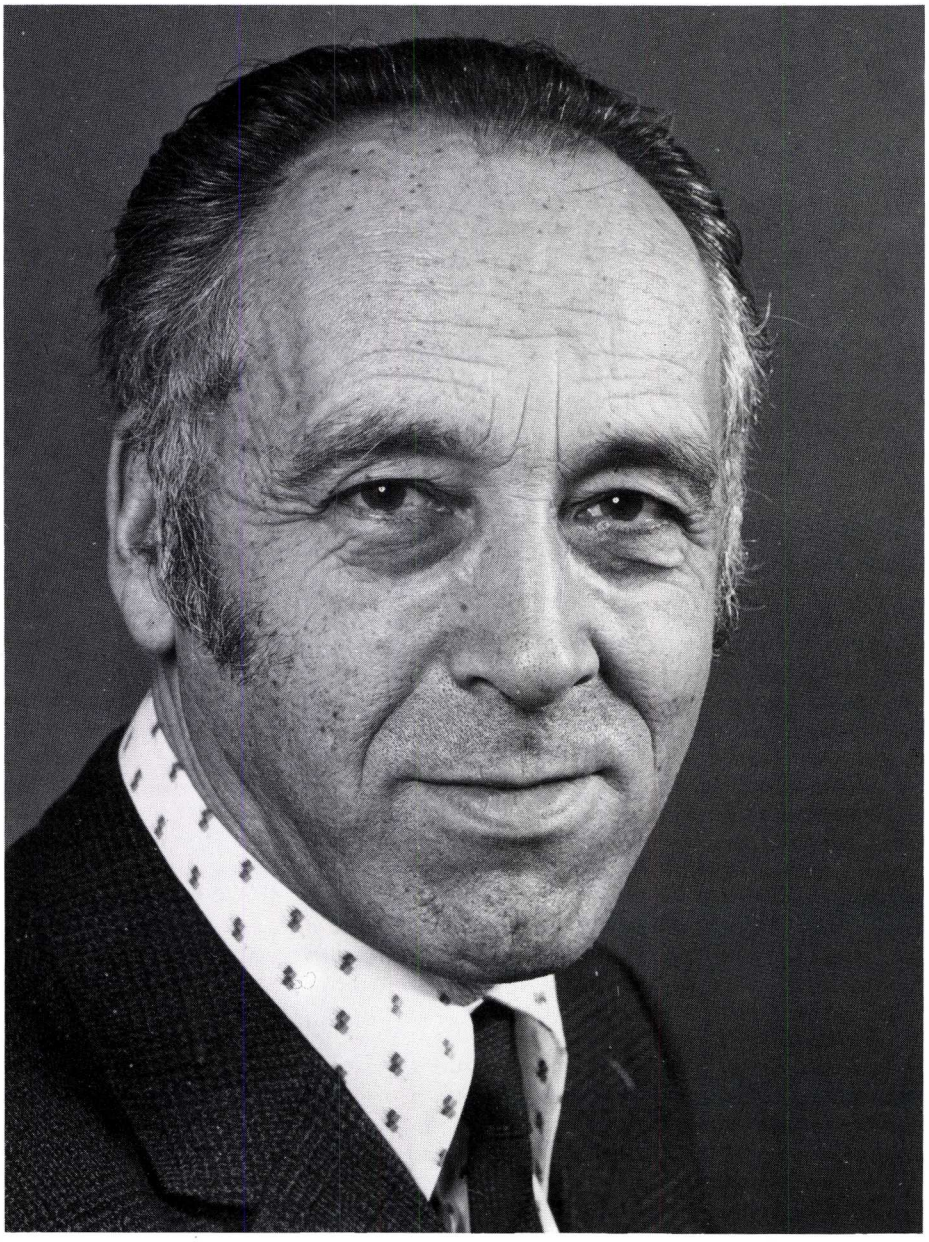

Motstandere av vannkraftutbygging vil muligens se Sperstad for seg som en hardbarket kraftpatriot. Det er et ukorrekt og forenklet bilde av vassdragsdirektøren Sperstad. Han var blant annet drivkraften bak de nå vedtatte Verneplaner I–III for vassdrag, og utvalget som gjorde dette arbeidet, vil for alltid bære hans navn — «Sperstad-utvalget». Praktikeren i ham reagerte alltid på løse og tilfeldig fremkastede påstander som det til tider var mange av i vannkraftdebattene. Når dette skjedde, sa han fra — uten omsvøp! Han var lydhør for saklig argumentasjon, men dissekerte tåkete og tvilsomme formuleringer med nådeløs og ubestridt logikk. Som medarbeider hadde man respekt for denne side av Sperstad, og det var definitivt oppdragende.

Mennesket Sperstad var det ikke så mange utenfor familien og den nære krets som kjente. Han var en mann som avskydde publisitet og seremonier. Han trivdes ikke i vår mediasentrerte tid hvor kjappe og «riktige» replikker skal avfyres i tide og utide, kun for øyeblikkets oppmerksomhet. Hans styrke var den skriftelige form, og han var levende opptatt av det norske språk. Han var nevenyttig og koplet gjerne av med alskens byggevirksomhet, tresløyd og vedlikehold av familiens biler. Etterhvert som det daglige arbeid ble mer og mer preget av papirbunker og utredninger hvor resultatene ikke lenger kunne øynes, ble det stadig viktigere for denne resultatorienterte mann å kunne skape noe med sine egne hender.

Man sitter ikke som vassdragsdirektør i nesten et kvart århundre uten å bære preg av dette. Men det er heller ingen tvil om at Sperstad satte sitt preg på norsk vassdragsforvaltning og dermed utformingen av vårt samfunn i den samme periode. Han fikk dessverre ikke nyte sin pensjonisttilværelse lenge. Han hadde planer for en hel evighet liggende klare, han var aktiv som en virvelvind. Et uhell satte punktum for hans liv, — et fall og en hodeskade rev ham bort fra familien og oss alle.

Vi, hans tidligere medabeidere, lyser fred over hans minne.

Pål Mellquist

Erik Fossen in memoriam

Den 19. september i fjor fikk vi det triste bodskapet at maskinmesterassistent Erik Fossen var død, berre 58 år gammel. Han døydde på ein fjelltur i Engjadalen då han leita etter sau.

For kolleger og venner ved Breheim-verkene føles tapet av ein god og avholden arbeidskamerat tungt.

Erik Fossen kom til Leirdøla kraftverk som maskinmesterassistent 1. januar 1977. Til Statkraft kom han frå ÅSV si elektroavdeling, der han hadde lang og allsidig erfaring frå Sunndalsøra og Årdal/Fortun.

På arbeidsplassen synte Fossen fagleg dugleik. Dette — saman med hans lojalitet og venlege vesen — gjorde han til ein kjær arbeidskamerat og medarbeidar.

Han hadde eit hjartevonde for om lag tre år sidan, noko han nå syntest å ha kome over. I alle fall tolka ut får hans arbeidsiver og humør.

Tapet er vondt for dei som sto han nær i arbeidet. Våre tankar går likevel til den næraste familie som sit att. Vi har medkjensle for den sorg og det saknet som tapet av ein kjær ektefelle og far etterlet seg. Samstundes let vi alle gode ynskjer fylgje dei i den vanskelege tid dei no står oppe i.

Med gode minner frå samvære i arbeid og fritid ynskjer vi fred over Erik Fossen sitt minne.

Olav Molvær

Statkrafts personale

Endringer november 1986

Nytilsatte:

Aamodt, Knut Ola	*Avd.ing.*	PB
Abelvik, Per	*Overingeniør*	Stryn-utbyggingen
Akre-Aas, John H.	*Avd.ing.*	DDT
Berge, Lorentz Ø.	*Maskinmesterass.*	Aura-verkene
Borg, Unn Merethe	*Kontorfullmektig*	OAF
Brugmans, Adri J.	*Kontorfullmektig*	OJ
Doran, Brit Marie	*Kontorfullmektig*	ØØR
Dæhlin, Tore	*Førstekonsulent*	OPU
Farstad,Svein	*Overingeniør*	DPP
Fineide, Marianne	*Avd.ing.*	Rana-verkene
Fosseland, Helge	*Overingeniør*	PGE
Gammelsrud, Sjur	*Avd.ing.*	DDB
Hallarvik,Hans Petter	*Montasjeleder*	Glomfjord-verkene
Haugen, Tove	*Kontorassistent*	Tokke-verkene
Høydal, Terje	*Maskinmesterass.*	Aura-verkene
Hårklau, Ivar	*Fagarbeider*	Gjøvik trafo
Jakobsen, Jan Ketil	*Maskinmesterass.*	Innset-verkene
Jenssen, Rolf Yngvar	*Fiskeoppdretter*	Vestlands-verkene
Johnsen, Jan-Kåre	*Overingeniør*	DPP
Johnsen, Thordis	*Kontorfullmektig*	Rana-verkene
Korsnes, Evy Anette	*Kontorfullmektig*	Rana-verkene
Kveane, Arve	*Oppsynsmann*	Jostedal-anlegget
Lauvrak, Ingrid	*Avd.ing.*	PKG
Leirdal, Edvard	*Montasjeleder*	Breheim-verkene
Lillejord, Oddbjørn	*Ingeniør*	Kobbelv-anlegget
Magnell, Jan Petter	*Avd.ing.*	DPH
Nordnes, Gunnar	*Avd.ing.*	Alta-verkene
Olsen, Jan Wilhelm	*Maskinmesterass.*	Østlands-verkene
Ottermo, Odd J.	*Oppsynsmann*	Rana-verkene
Paulsen, Svein Ivar	*Montasjeleder*	Alta-verkene
Pedersen, Siv Ellinor	*Kontorassistent*	OAF
Pedersen, Åge	*Avd.ing*	Glomfjord-verkene
Roland, Erik	*Overingeniør*	PBG
Rønning, John E.	*Tekniker*	Innset-verkene
Skrattegård, Bjørn	*Konsulent*	OPA
Svee, Hans	*Avd.ing.*	PMT
Sæther, Gunnar	*Avd.ing.*	Innset-verkene
Sæthre, Evald	*Overingeniør*	PEU
Toven, Per Magne	*Montasjeleder*	Aura-verkene
Trælnes, Jan	*Maskinmesterass.*	Rana-verkene
Veium, Bjørn Helge	*Fagarbeider*	Aura-verkene
Vullum, Børge	*Maskinmesterass.*	Aura-verkene
Øygarden, Eivind	*Spesialarbeider*	Tokke-verkene

Avansement, opprykk:

Bakken, Torvald	*0012 Førstekonsulent*	Jostedal-anlegget
Bjerknesli, Stig	*0989 Friftsarbeider*	Rana-verkene
Breiset, Per	*0998 Montasjeleder*	Aura-verkene
Brekke, Ola	*0036 Prosjektleder*	AD-stab
Bråthen, Richard	*4183 Montasjeleder*	Smestad trafo
Dybdahl, Per	*0012 Førstekonsulent*	OPA
Eliassen, Tor Petter	*1001 Maskinmester*	Gjøvik trafo
Holtmoen, Anna	*0011 Konsulent*	ØØ
Jordal, Kåre	*0962 Kontorleder*	DSØ
Kampesveen, Ove	*4110 Ledningsmester*	Østlands-overf.
Karlsen, Halvor	*4183 Montasjeleder*	Smestad trafo
Kjærvik, Norman	*0010 Førstesekretær*	Jostedal-anlegget
Knapstad, Kai B.	*0962 Kontorleder*	ØDB
Kurszus, Gerhard	*0033 Avd.ing.*	Vestlands-verkene
Lilleland, Liss	*0010 Førstesekretær*	OPM
Ljostad, Torjus	*0998 Montasjeleder*	Tokke-verkene
Lunde, Thorleif	*0998 Montasjeleder*	Aura-verkene
Meek, Odd	*4170 Montasjeleder*	Aura-verkene
Myrset, Øystein	*0036 Prosjektleder*	PS
Nistad, Astrid	*4370 Konsulent*	Jostedal-anlegget
Nyland, Eva	*0011 Konsulent*	OPA
Olsen, Erik	*0034 Overingeniør*	Rana-verkene
Ribe, Ellen	*0012 Førstekonsulent*	OPU
Roghell, Bertin	*0034 Overingeniør*	Rana-verkene
Sandvik, Odd	*4170 Montasjeleder*	Østlands-verkene
Sporsheim Olsen, Ingebjørg	*0009 Adm.sekretær*	PG
Steiro, Åse	*0009 Adm.sekretær*	Jostedal-anlegget
Stokkebø, Olav	*0036 Prosjektleder*	PS
Storebø, Per	*0036 Prosjektleder*	PS
Teigset, Arnold	*0962 Kontorleder*	DPL
Vermundsdammen, Inger Lise	*0011 Konsulent*	OPA
Verpe, Aasmund	*0033 Avd.ing.*	Tokke-verkene

Fratredelse med pensjon:

Fjuk, Synnøve	*Førstekontorfullm.*	OPA
Lian, Lars	*Fagarbeider*	Nore-verkene
Våer, Lars	*Maskinmesterass.*	Mår kraftverk

Fratredelse, annen:

Ajer, Sveinung	*Lærling*	Rød trafo
Christensen, Evy	*Førstekontorfullm.*	OAF
Eikeland, Ole	*Oppsynsmannsass.*	Ulla-Førre-anleggene
Halsne, Henrik	*Avd.ing.*	Ulla-Førre-verkene
Hanso, Oddvar	*Oppsynsmannsass.*	Jostedal-anlegget
Knutsen, Britt Aine	*Kontorassistent*	Østlands-overf.
Kobberstad, Ole H.	*Konsulent*	AO
Oftedal, Thor	*Ingeniør*	Ulla-Førre-anleggene
Skaar, Olav Martin	*Overingeniør*	Ulla-Førre-anleggene
Steine, Ola	*Oppsynsmannsass.*	Ulla-Førre-anleggene
Tørvold, Siri Hemstad	*Konsulent*	OPA

Dødsfall

Teigen, Oddvar	*Maskinmesterass.*	Nore-verkene

NVEs personale

Endringer november 1986

Nytilsatte:

Aamodt, Arthur	*Underdirektør*	Gd.stab
Baastad, Inger Lyche	*Kontorassistent*	EFA
Breber, Kate E.	*Førstekontorfullmektig*	VHD
Døsvik, Bodil	*Kontorassistent*	EA
Fjeldberg, Aud	*Førstekontorfullmektig*	VHD
Guttormsen, Irene	*Førstekontorfullmektig*	VHD
Hareide, Mari	*Førstekonsulent*	A
Høifødt, Harald	*Førstesekretær*	Vu
Johansen, Lise	*Kontorfullmektig*	EFA
Johnsen, Grete	*Kontorassistent*	EFA
Kjøllmoen, Bjarne	*Ingeniør*	VHB
Krog, Ragnhild	*Kontorassistent*	VHG
Lein, Anton	*Førstekonsulent*	EK
Løkkeberg, Anita	*Kontorassistent*	ET5
Mosebakken, Svanhild	*Avd.ing.*	ESK
Norbom, Susan	*Ingeniør*	VU
Nygård, Andis Synnøve	*Førstekontorfullmektig*	VHD
Traagstad, Øyvind	*Førstekonsulent*	VJ

Avansement, opprykk:

Balgaard, Egil	*0032 Avd.ing.*	VFT
Bjella, Arne	*0034 Overingeniør*	EK
Brynildsen, Astrid	*0034 Overingeniør*	EK
Galtung, Johanne	*0009 Adm.sekretær*	EE
Hansen, Edvard	*0032 Avd.ing.*	VFN
Houmb, Viggo	*0032 Avd.ing*	VFØ II
Hovland, Tore O.	*0032 Avd.ing.*	VFV
Håpnes, Randi I.	*0009 Adm.sekretær*	ET5
Kjæreng, Erling	*0032 Avd.ing.*	VFN
Kjærstad, Tove E.	*0015 Kontorfullmektig*	AØ
Nordvik, Helge L.	*0032 Avd.ing.*	VFV
Næss, Tor J.	*0036 Sjefingeniør*	EKK
Pedersen, Gunnar	*0032 Avd.ing.*	VFN
Rusten, Jørgen	*0032 Avd.ing.*	VFØ II
Sandbjør, Karin	*0009 Adm.sekretær*	ES
Skauge, Joar	*0032 Avd.ing.*	VFT
Strømseng, Torbjørn	*0032 Avd.ing.*	VFV
Sætrang, Arne Chr.	*0967 Statshydrolog*	VHB
Taugbøl, Irlin	*0010 Førstesekretær*	AI
Tverå, Arne	*0032 Avd.ing.*	VFØ I
Ulen, Anna	*0010 Førstesekretær*	EK
Vatn, Arvid	*0032 Avd.ing.*	VFØ II
Vinsrygg, Norvald	*0032 Avd.ing.*	VFØ I
Øfeldt, Oddleif	*0032 Avd.ing.*	VFT

Fratredelse med pensjon:

Rohde, Tom	*Konsulent*	ES

Fratredelse, annen:

Johnsen, Jan-Kåre	*Overingeniør*	ESS
Jørgensen, May Britt	*Kontorassistent*	ET5
Malme, Bernt A.	*Avd.ing.*	VHG
Roland, Erik	*Førstehydrolog*	VHB
Skarheim, Øystein	*Førstekonsulent*	AI
Solheim, Kari	*Førstekontorfullm.*	VN
Strokkenes, Stig	*Avd.ing.*	VVT
Sæthre, Evald	*Avd.ing.*	ESN
Trydal, Erling	*Ingeniør*	VH

Personalnytt utarbeides ved henholdsvis Statkraft og NVE's personalkontorer. Melding om feil rettes til Jorunn Johansen (OPA) i Statkraft eller Eva Lund (AP) i NVE.

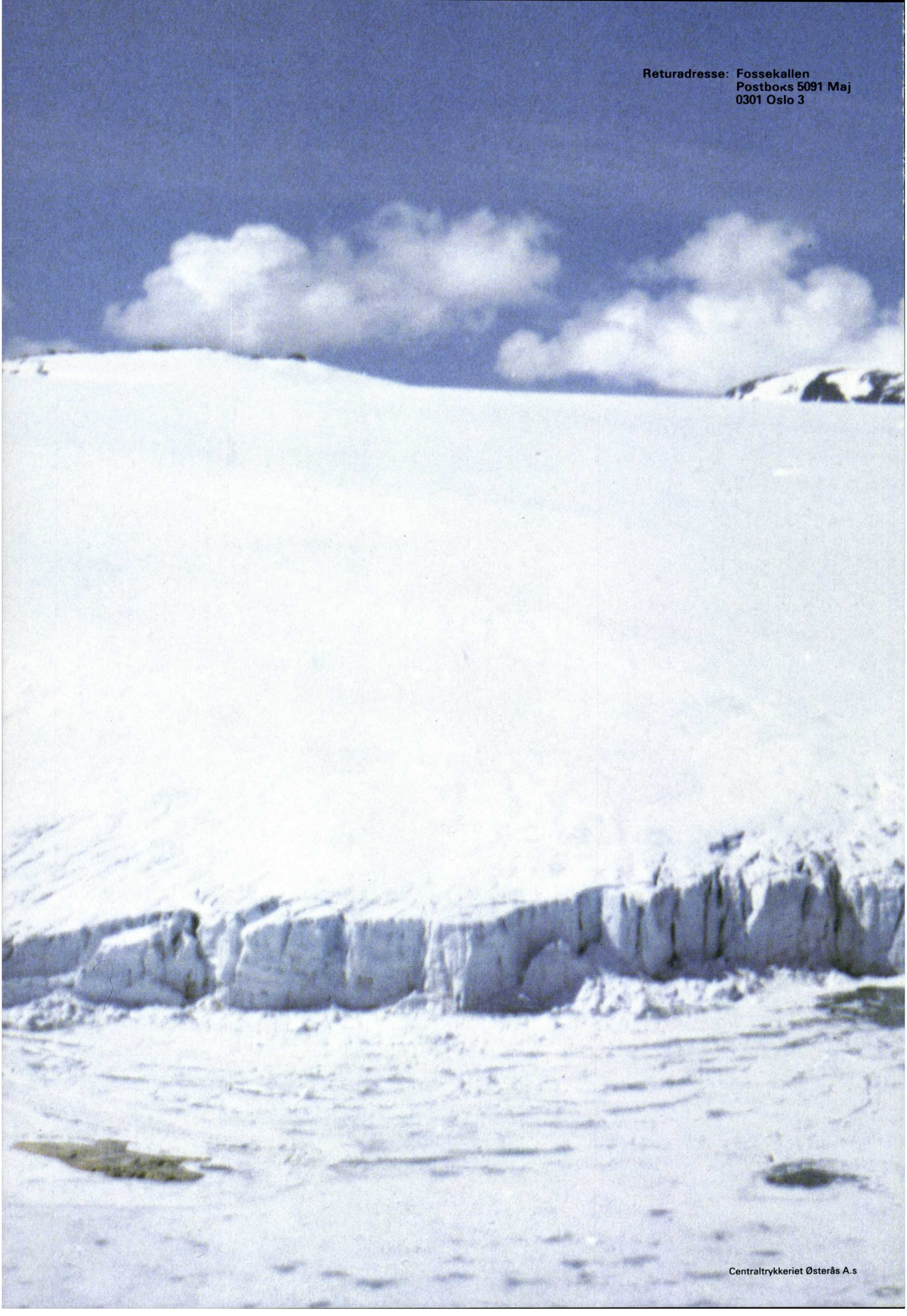

Returadresse: Fossekallen
Postboks 5091 Maj
0301 Oslo 3

Centraltrykkeriet Østerås A.s